

YMGYNGHORIAD AR

Y CYNLLUN STRATEGOL CYMRAEG MEWN ADDYSG DRAFFT 2022-2032

Cyngor Bro Morgannwg

Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) 2022 i 2032

Gwneir y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn o dan Adran 84 Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ac mae'r cynnwys yn cydymffurfio â Rheoliadau Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019¹⁻². Rydym wedi rhoi sylw dyledus i'r canllawiau statudol a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru wrth bennu ein targedau.

Paula Ham
Cyfarwyddwr Dysgu a Sgiliau

¹ [Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg \(Cymru\) 2019](#)

² [Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg \(Cymru\). \(Diwygio\) \(Coronafeirws\) 2020](#)

Cynnwys	Tudalen
Ein Gweledigaeth	3
Deilliant 1: Mwy o blant meithrin / plant tair oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.	6
Deilliant 2: Mwy o blant dosbarth derbyn / plant pump oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.	16
Deilliant 3: Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cam yn eu haddysg statudol i'r llall.	20
Deilliant 4: Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau asesedig mewn Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg.	25
Deilliant 5: Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau yn yr ysgol.	29
Deilliant 6: Cynnydd yn y ddarpariaeth Gymraeg ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn unol â'r dyletswyddau a osodir gan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.	32
Deilliant 7: Cynyddu nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.	36
Sut y byddwn yn gweithio gydag eraill i gyflawni ein gweledigaeth.	41

Ein Gweledigaeth

Mae Cyngor Bro Morgannwg wedi ymrwymo i sicrhau bod pob disgybl yn y Fro yn cael pob cyfle i sicrhau'r canlyniadau gorau posibl, gan sicrhau bod manteision dwyieithrwydd yn cael eu hyrwyddo i bob rhiant a bod pob dysgwr yn cael cyfle i ddysgu Cymraeg. Gan gydnabod pwysigrwydd Cymraeg 2050, a rôl addysg o ran cyflawni'r weledigaeth hon, mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn yn nodi cynllun deng mlynedd y Cyngor ar gyfer datblygu ymhellach y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg a'r Gymraeg. Mae'n adeiladu ar waith y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg blaenorol ar gyfer y cyfnod rhwng 2017 a 2022 ac yn nodi cynllun gwaith sy'n dangos sut mae'r Cyngor yn bwriadu cyflawni ei weledigaeth ddeng mlynedd.

Ein gweledigaeth ddeng mlynedd ar gyfer cynyddu a gwella'r gwaith o gynllunio darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg fydd cynyddu nifer y plant Blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg i 24% erbyn 2031-32. Mae hyn yn cyfateb i greu tua 390 o leoedd blwyddyn un erbyn 2031-32 yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth cyfredol. Pennwyd y targed heriol hwn yn unol â Rheoliadau Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019 (Rheoliadau 2019) a Rheoliadau Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2020 (Rheoliadau 2020). Wrth bennu'r targed hwn, rhoddwyd sylw dyledus i Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 (Deddf 2013). Mae'r targed hwn yn seiliedig ar gyfrannu at y targed hirdymor cyffredinol o filiwn o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru erbyn 2050, fel y nodir yn Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg (Cymraeg 2050).

Er mwyn cyflawni'r targed hwn, byddwn yn adeiladu ar gyflawniadau ac arfer da blaenorol fel y dangoswyd yng nghylch blaenorol y Cynllun a byddwn yn sicrhau ein bod yn cryfhau ein dull o gyfathrebu, ymgysylltu a chynnwys ysgolion, rhieni, gofaluwr a'u plant a rhanddeiliaid allweddol eraill i sicrhau bod pob dysgwr yn cael cyfleoedd i ddysgu Cymraeg mewn ffyrdd sy'n diwallu eu hanghenion. Bydd creu'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg drwy hyrwyddo manteision addysg ddwyieithog ochr yn ochr â buddsoddi yn ein hystâd addysg hefyd yn cefnogi ein huchelgais.

Cynyddu capasiti

Mae Rhaglen Ysgolion a Cholegau'r 21ain Ganrif yn fuddsoddiad strategol hirdymor mewn adeiladau addysg ledled Cymru. Mae'n enghraifft o gydweithredu unigryw rhwng Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, awdurdodau lleol, colegau ac esgobaethau. Cynyddodd Band A y rhaglen y capasiti ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg drwy greu dwy ysgol gynradd newydd, Ysgol Bro Morgannwg yn y Barri (darpariaeth gynradd) ac Ysgol Dewi Sant yn Llanilltud Fawr. Fel rhan o Fand B y rhaglen mae adeilad ysgol gynradd 2 ddosbarth newydd yn cael ei adeiladu ar ddatblygiad newydd Glannau'r Barri. Bydd Ysgol Sant Baruc yn trosglwyddo i'r adeilad ysgol newydd ar ôl iddo gael ei gwblhau, gan ddarparu 210 o leoedd cynradd newydd. Mae'r Cyngor hefyd wedi buddsoddi mwy na £21m yn cynyddu capasiti uwchradd Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg i ddarparu 299 o leoedd uwchradd ychwanegol, tra hefyd yn uwchraddio cyfleusterau presennol i ddarparu amgylcheddau dysgu o'r radd flaenaf.

Mae cynlluniau ar gyfer y dyfodol i hwyluso darpariaeth cyfrwng Cymraeg eisoes wedi'u nodi, megis y cynnig i ymestyn darpariaeth gynradd cyfrwng Cymraeg yn y Bont-faen. Byddai hyn yn destun ymgynghori ac ariannu. Bydd cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg i gefnogi Cynllun y Cyngor yn ystyriaeth allweddol fel rhan o'r gwaith o ddatblygu Rhaglen Amlinellol Strategol y Cyngor ar gyfer camau o Raglen Ysgolion a Cholegau'r 21ain Ganrif yn y dyfodol.

Mae'r Cynllun Cymraeg mewn Addysg 2017-2021 yn disgrifio cyfarwyddyd ar gyfer datblygu addysg cyfrwng Cymraeg ac iaith Gymraeg dros y cyfnod o bedair blynedd, yn unol â gweledigaeth Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg ac Addysg yng Nghymru. Er mwyn cyfrannu'n effeithiol at darged Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050, mae'r Cyngor yn derbyn bod angen buddsoddiad sylweddol yn y ddarpariaeth mewn addysg er mwyn creu a hwyluso'r galw am addysg Gymraeg. Bydd cam deng mlynedd nesaf Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Bro Morgannwg yn rhan annatod o strategaeth cyfrwng Cymraeg y Cyngor.

Wrth gyfrannu'n effeithiol at darged Llywodraeth Cymru o filiwn o Siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 ac i greu galw, bydd strategaeth y Cyngor ar gyfer Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif Llywodraeth Cymru yn parhau i nodi cyfleoedd i gynyddu addysg cyfrwng Cymraeg ar draws pob sector, gan greu galw ac adlewyrchu datblygiadau tai newydd ar raddfa fawr sydd wedi'u cynllunio ar gyfer y 10 mlynedd nesaf.

Y cyd-destun lleol

Wrth ddatblygu ein Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg, mae'r holl ddeddfwriaeth, strategaethau, polisiau a chynlluniau gweithredu perthnasol lleol, rhanbarthol a chenedlaethol wedi'u hystyried er mwyn galluogi mwy o alw a thwf mewn addysg cyfrwng Cymraeg a'r Gymraeg. Mae'n bwysig sicrhau bod y Cynllun hwn yn cyd-fynd â Chynllun Corfforaethol 2020-25 ehangach y Cyngor ac mae ein gwasanaeth wedi ymrwymo i gyflawni ei flaenoriaethau yng nghyd-destun gwerthoedd craidd y Cyngor:

Uchelgais

Meddwl yn flaengar, croesawu ffyrdd newydd o weithio a buddsoddi yn ein dyfodol

Agored

Bod yn agored i syniadau gwahanol a bod yn atebol am y penderfyniadau rydyn ni'n eu gwneud.

Cydweithio

Fel tîm sy'n ymgysylltu â'n cwsmeriaid a'n partneriaid, yn parchu amrywiaeth ac wedi ymrwymo i ddarparu gwasanaethau o safon.

Balchder

Rydyn ni'n ymfalchïo ym Mro Morgannwg, ac yn falch o wasanaethau'n cymunedau a bod yn rhan o Cyngor Bro Morgannwg.

Mae blaenoriaethau ein Cyngor wedi'u cynnwys yn y Cynllun Corfforaethol ac fe'u mynegir fel Amcanion Lles. Penderfynwyd ar y rhain ar ôl ymgynghori â rhanddeiliaid allweddol gan gynnwys dinasyddion Bro Morgannwg.

Amcanion Lles ein Cynllun Corfforaethol 2020-25
Amcan 1: Gweithio gyda, a thros ein cymunedau
Amcan 2: Ategu dysgu, cyflogaeth a thwf economaidd cynaliadwy
Amcan 3: Cynorthwyo pobl gartref ac yn eu cymuned
Amcan 4: Parchu, gwella a mwynhau ein hamgylchedd

Mae'r Amcanion Lles yn dangos y cyfraniad y bydd gwasanaethau'r Cyngor yn ei wneud i gyflawni Nodau Lles Cymru. Sefydlwyd y Nodau Lles i sicrhau bod yr holl gyrff perthnasol yng Nghymru yn gweithio tuag at yr un weledigaeth â rhan o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r byd yn prysur newid ac mae'r cyd-destun i'r Cynllun hwn yn sylweddol wahanol i le'r oeddem ni ar ddechrau cylch cyntaf y Cynllun Strategol Cymraeg Mewn Addysg. Yn fyd-eang, yn genedlaethol ac yn lleol mae'r ffactorau sy'n effeithio ar sut a beth rydym yn ei wneud a disgwyliaid y bobl o'n cwmpas yn newid. Yr hyn sy'n gyson yw'r angen i'r Cyngor ymgysylltu â'r gymuned a chynllunio at y dyfodol, i weithio gyda'n partneriaid a chroesawu newid. Fodd bynnag, rhaid i ni hefyd ystyried sut y bydd yr hyn a wnawn a'n penderfyniadau'n effeithio ar genedlaethau'r dyfodol. Mae gan Fro Morgannwg amgylchedd amrywiol sy'n cynnig nifer o heriau. Mae gennym gyfrifoldeb i gadw a gofalu am ein hamgylchedd naturiol, ein diwylliant a'n treftadaeth wych, gan gynnwys ein hiaith. Mae cyfleoedd a phrofiadau'n amrywio ar draws Bro Morgannwg gyda phobl yn byw mewn rhai ardaloedd dan anfantais ac yn ddifreintiedig. Rhaid i ni felly ystyried anghenion amrywiol y boblogaeth p'un ai oherwydd oedran, ethnigrwydd, iechyd neu amgylchiadau ariannol yn rhan o'n Cynllun.

Mae'r ffigurau isod yn rhoi trosolwg o sut mae'r boblogaeth leol yn newid.

- Mae poblogaeth Bro Morgannwg yn dal i dyfu, ac amcangyfrifir bod 132,165 o bobl yn byw yma.
- Amcangyfrifir bod tua 56,435 o gartrefi ym Mro Morgannwg.
- Erbyn 2039 amcangyfrifir y bydd 17% o'r boblogaeth rhwng 0-15 oed, gostyngiad o 3% o boblogaeth heddiw.
- Amcangyfrifir bod 3% o boblogaeth y Fro o gefndir ethnig nad yw'n wyn.
- Amcangyfrifir bod 19.4% o'r boblogaeth yn siarad Cymraeg.

[*https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Welsh-Language/Annual-Population-Survey-Welsh-Language/annualpopulationsurveyestimatesofpersonsaged3andoverwhosaytheycanspeakwelsh-by-localauthority-measure](https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Welsh-Language/Annual-Population-Survey-Welsh-Language/annualpopulationsurveyestimatesofpersonsaged3andoverwhosaytheycanspeakwelsh-by-localauthority-measure)

Cyflawniadau allweddol dros y 10 mlynedd diwethaf:

- Dros £35m wedi'i fuddsoddi mewn addysg cyfrwng Cymraeg fel rhan o Fand A a B Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif i gynyddu capasiti cyfrwng Cymraeg a darparu cyfleusterau o'r radd flaenaf i ddysgwyr.
- Creu 630 o leoedd cynradd cyfrwng Cymraeg ychwanegol gyda 210 o leoedd eraill wedi'u cymeradwyo ar gyfer mis Medi 2022.
- Creu 299 o leoedd uwchradd cyfrwng Cymraeg ychwanegol.

Deilliant 1: Mwy o blant meithrin/plant tair oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Beth yw'r sefyllfa nawr?

Mae gan Fro Morgannwg ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg dda ar gyfer plant cyn oed ysgol mewn nifer o Gylchoedd Meithrin, gwarchodwyr plant, meithrinfeydd dydd a dosbarthiadau meithrin mewn ysgolion fel a ganlyn:

Ysgol	Ardal	Lleoedd ar gael
Ysgol Pen-y-Garth	Penarth	76
Ysgol St Baruc	Y Barri	48
Ysgol St Curig	Y Barri	114
Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg	Y Barri	56
Ysgol Gwaun Y Nant	Y Barri	82
Ysgol Dewi Sant	Llanilltud Fawr	56
Ysgol Iolo Morgannwg	Y Bont-faen	66
	Cyfanswm	498

Cylchoedd Meithrin	Ardal	Lleoedd ar gael
Cylch Meithrin Llanilltud Fawr	Llanilltud Fawr	30
Cylch Meithrin Dechrau Dysgu	Y Barri	30
Cylch Meithrin Bethel	Penarth	16
Cylch Meithrin Bethesda	Y Barri	24
Cylch Meithrin Dinas Powys	Dinas Powys	13
Cylch Meithrin Y Bont-faen	Y Bont-faen	29
Cylch Meithrin Pili Pala	Y Barri	35
	Cyfanswm	177

Mae'r Cyngor yn gweithio'n agos gyda Mudiad Meithrin i nodi meysydd i'w tyfu. Yn ddiweddar, sicraodd y Cyngor grant o £800k gan Lywodraeth Cymru i adeiladu adeilad newydd ar safle Ysgol Gymraeg Dewi Sant i gefnogi'r cynnig gofal plant 30 awr. Cynigiodd y Cyngor brydles i Gylch Meithrin Llanilltud Fawr i gefnogi cynnydd yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Meithrinfeydd Dydd	Ardal	Lleoedd ar gael
St Aubin	Penarth, Llanilltud Fawr	Mae St Aubin yn lleoliad dwyieithog sydd â 116 o leoedd ar gael yn gyffredinol
St Aubin	Y Bont-faen	Mae St Aubin yn lleoliad dwyieithog sydd â 116 o leoedd ar gael yn gyffredinol

Gwarchodwyr plant Cymraeg	Ardal	Lleoedd ar gael
8 gwarchodwr plant	Lleded y Fro	50

Data Dilysiant Cylch Meithrin i Addysg Cyfrwng Cymraeg 2019/2020

Cylchoedd Meithrin	Nifer y plant sy'n mynychu	Nifer sy'n trosglwyddo i CC	Nifer sy'n trosglwyddo i CS	% sy'n trosglwyddo i CC
Cylch Meithrin Llanilltud Fawr	29	27	2	93.10%
Cylch Meithrin Dechrau Dysgu	27	26	1	96.30%
Cylch Meithrin Bethel	19	16	3	84.21%

Cylchoedd Meithrin	Nifer y plant sy'n mynychu	Nifer sy'n trosglwyddo i CC	Nifer sy'n trosglwyddo i CS	% sy'n trosglwyddo i CC
Cylch Meithrin Bethesda	20	17	3	85%
Cylch Meithrin Dinas Powys	16	12	4	75%
Cylch Meithrin Y Bont-faen	30	17	13	56.67%
Cylch Meithrin Pili Pala	42	36	6	85.71%

Nifer y plant sy'n mynychu unedau Meithrin Cyfrwng Cymraeg mewn ysgolion cynradd 2018 - 2021

Ysgol	Nifer y lleoedd sydd ar gael 2018/2019	Nifer ar y Gofrestr 2018/2019	Nifer y lleoedd sydd ar gael 2019/2020	Nifer ar y Gofrestr 2019/2020	Nifer y lleoedd sydd ar gael 2020/2021	Nifer ar y Gofrestr 2020/2021
Ysgol Iolo Morgannwg	30	30	30	30	66*	43
Ysgol Dewi Sant	52	48	56*	49	56	41
Ysgol Pen-y-garth	76	64	76	70	76	65
Ysgol Gwaun y Nant	82	54	82	53	82	42
Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg	56	53	56	56	56	56
Ysgol St Baruc	48	46	48	48	48	48
Ysgol St Curig	114	85	114	107	114	111
Cyfanswm	458	380	462	413	498	406

Nifer ar y Gofrestr ar gyfer y flwyddyn academaidd - fîm data derbyn i ysgolion

*Cynnydd mewn lleoedd

Bu cynnydd cyffredinol yn y niferoedd sy'n mynychu unedau meithrin ysgolion dros y 3 blynedd diwethaf a disgwylir i hynny barhau yn unol â gweledigaeth y Cyngor ar gyfer darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol. Yn 2020/21, roedd nifer y dysgwyr a fynychodd ddarpariaeth feithrin cyfrwng Cymraeg yn cynrychioli twf o 7% o'r nifer ar y gofrestr yn 2018/19. Ar gyfer mis Medi 2022 bydd y Cyngor yn cyflwyno 48 o leoedd meithrin ychwanegol yn Ysgol St Baruc pan fydd yn ehangu ac yn adleoli i adeilad ysgol newydd ar ddatblygiad Glannau'r Barri.

Lle rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

Mae'r Cyngor eisoes wedi cynllunio mwy o ddarpariaeth feithrin fel rhan o Fand B Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif y Cyngor. Mae adeilad ysgol gynradd 2 ddosbarth mynediad newydd yn cael ei adeiladu ar ddatblygiad newydd Glannau'r Barri. Bydd Ysgol Sant Baruc yn trosglwyddo i adeilad newydd yr ysgol ar ôl ei gwblhau, gan ddyblu nifer y lleoedd meithrin sydd ar gael gyda 48 o leoedd rhan-amser ychwanegol. Disgwylir i'r cynllun hwn gael ei gwblhau erbyn mis Medi 2022.

Ymrwymodd y Cyngor hefyd i gynyddu'r ddarpariaeth feithrin cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol pan gymeradwyodd Cabinet y Cyngor ddull graddol o gynyddu capasiti cynradd yn y Bont-faen. Mae safle ysgol newydd wedi'i sicrhau fel rhan o ddatblygiad tai 'Tir i'r gogledd a'r gorllewin o Darren Close' drwy gytundeb adran 106. Mae'r safle wedi'i glustnodi i hwyluso twf cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol. Disgwylir i'r safle gael ei drosglwyddo i'r Cyngor yn 2022. Bydd cynnig addysg ffurfiol yn cael ei ddatblygu maes o law, a fyddai'n destun ymgynghoriad ag ymgynghoreion rhagnodedig a bod y cyllid perthnasol ar gael i gefnogi'r seilwaith gofynnol.

Bydd cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg i gefnogi Cynllun y Cyngor yn ystyriaeth allweddol fel rhan o'r gwaith o ddatblygu Rhaglen Amlinellol Strategol y Cyngor ar gyfer camau o Raglen Ysgolion a Cholegau'r 21ain Ganrif yn y dyfodol.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Ein gweledigaeth ddeng mlynedd ar gyfer cynyddu a gwella'r gwaith o gynllunio darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg fydd cynyddu nifer y plant Blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg i 24%, a bennwyd gan Lywodraeth Cymru erbyn 2031/32. Mae hyn yn cyfateb i gynnig tua 390 o leoedd blwyddyn un erbyn 2031/32 yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth cyfredol.

Data Allweddol

Niferoedd a % y plant 3 oed ym Mro Morgannwg sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Mae'r tabl yn nodi nifer a chanran y plant oedran meithrin/plant 3 oed sydd angen addysg drwy gyfrwng y Gymraeg ym Mro Morgannwg bob blwyddyn i fodloni cynnydd o 24% erbyn 2031-2032. Mae angen 593 o leoedd meithrin yn gyffredinol. Ar hyn o bryd mae 18% o blant yn derbyn eu haddysg blynnyddoedd cynnar drwy gyfrwng y Gymraeg.

2022 - 2023		2023 - 2024		2024 - 2025		2025 - 2026		2026 - 2027	
453	18%	465	19%	492	20%	497	20%	517	21%
2027 - 2028		2028 - 2029		2029 - 2030		2030 - 2031		2031 - 2032	
541	22%	549	22%	567	23%	590	24%	593	24%

Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant

Cynhaliwyd yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant diweddaraf yn 2017. Yn ogystal, mae adroddiad ynghyd â'r Cynllun Gweithredu yn cael eu diweddarau'n flynyddol a'u cyflwyno i Lywodraeth Cymru.

Bydd y Cyngor yn cwblhau Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant (ADGP) llawn eleni i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru ym mis Mehefin 2022. Cynhelir ymgynghoriadau gydag ystod amrywiol o bartneriaid a sefydliadau ynghyd â rhieni a darparwyr gofal plant i gasglu data penodol ar gyfer yr ADGP. Yn ei dro bydd y data hwn yn llywio cynllunio a chefnogi gwasanaethau cyfrwng Cymraeg gan gynnwys Cylchoedd Meithrin, grwpiau gweithgareddau cyfrwng Cymraeg, Ti a Fi ac ati. Nid yw'r ymateb cyhoeddus i Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant (ADGP) wedi bod yn gryf yn y gorffennol ac mae'r gyfradd ymateb wedi bod yn isel. Bydd ffyrdd arloesol a chreadigol yn cael eu hystyried yn unol â strategaeth hyrwyddo'r Cyngor i annog trigolion y sir i ymateb, er enghraifft defnydd helaeth o'r cyfryngau cymdeithasol, gwefannau, cynnig gwobrau ac ati. Cydnabyddir mai gyrru'r galw ac nid ymateb i'r galw canfyddedig yn unig yw'r hyn sydd ei angen i gyrraedd ein targed o 24% o ddysgwyr Blwyddyn 1 yn cael eu haddysgu drwy gyfrwng y

Gymraeg erbyn 2031/32. Er mwyn cael adborth defnyddiol am resymau pam nad yw pobl yn defnyddio gofal plant ac addysg cyfrwng Cymraeg, bydd dulliau eraill o gasglu'r data hwn yn cael eu harchwilio, gan gynnwys y potensial ar gyfer holiaduron mwy penodol wedi'u targedu.

Sut y bydd y Cyngor yn rhoi gwybodaeth i rieni a gofalwyr am argaeledd a math y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg sydd ar gael ym Mro Morgannwg waeth beth fo'u cefndir ieithyddol

Mae gwybodaeth ar gael drwy'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGiD) a Dewis sy'n annog rhieni a gofalwyr i edrych ar gyfleoedd darpariaeth a gweithgareddau gofal plant cyfrwng Cymraeg p'un a oes ganddynt gefndir sy'n siarad Cymraeg ai peidio. Bydd angen nodi a gweithredu ar gyfleoedd i sicrhau bod rhieni a gofalwyr o gefndiroedd ieithyddol eraill, ar wahân i'r Gymraeg neu'r Saesneg, yn ymwybodol o fanteision addysg ddwyieithog.

Bydd yr holl wybodaeth yn cael ei hadolygu i sicrhau ei bod yn glir ac yn hawdd ei defnyddio. Bydd y Cyngor yn edrych ar ffyrdd o hyrwyddo'r opsiwn cyfrwng Cymraeg yn gyntaf gan fod ysgolion a lleoliadau traddodiadol wedi'u rhestru yn nhrefn yr wyddor sy'n golygu bod ysgolion sy'n dechrau gydag "Ysgol" yn aml yn olaf ar y rhestr. Bydd ffyrdd o gyrraedd rhieni a gofalwyr sy'n anghyforddus gyda darllen a deall yn cael eu harchwilio a bydd fideos ychwanegol yn cael eu creu ar gyfer y wefan/safleoedd cyfryngau cymdeithasol. Bydd hyn yn gyfrifoldeb allweddol i grŵp Marchnata a Hyrwyddo Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Fro.

Bydd y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGiD) yn hyrwyddo Cylchoedd Meithrin cyfrwng Cymraeg, Cylch Ti a Fi a grwpiau cyfrwng Cymraeg cyn ysgol eraill i bob rhiant a gofalwr sy'n cysylltu â'r gwasanaeth.

Bydd y GGiD yn cyfeirio rhieni a gofalwyr at y dudalen we '[Bod yn Ddwyieithog](#)' a bydd yn rhannu'r llyfryn 'Bod yn Ddwyieithog', wedi'i ddiweddarau, wrth ryngweithio â nhw.

Mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth ag amrywiaeth o sefydliadau sy'n hyrwyddo'r Gymraeg i rieni a gofalwyr gan gynnwys Mudiad Meithrin, Cymraeg i Blant a Menter er mwyn datblygu a gwella gwasanaethau i blant cyn oed ysgol.

Mae Consortiwm Canolbarth y De (CCD) hefyd wedi cynhyrchu nifer o ddogfennau defnyddiol:

Cynradd - Fersiwn Cymraeg -	Cefnogi eich plentyn i ddefnyddio'r Gymraeg gartref
Cynradd - Fersiwn Saesneg -	Supporting your child to use the Welsh language at home
Uwchradd - Fersiwn Cymraeg -	Cefnogaeth i rieni a gofalwyr dysgwyr mewn ysgolion uwchradd
Uwchradd - Fersiwn Saesneg -	Guidance for parents and carers of learners in Welsh medium secondary schools

Bydd gwybodaeth am addysg cyfrwng Cymraeg ar gael i bob rhiant a gofalwr yn y canllaw i rieni ar dderbyniadau i ysgolion a gwefan y Cyngor, sy'n rhoi manylion y trefniadau derbyn i ysgolion a'r cyngor ar addysg sydd ar gael. Bydd rhieni a gofalwyr yn cael gwybodaeth am argaeledd a math yr addysg cyfrwng Cymraeg wrth wneud ymholiadau dros y ffôn neu'n ysgrifenedig ynghylch derbyniadau i ysgolion i'w plentyn, gan gynnwys cyngor ar ddalgyllchoedd ysgolion a chynghor ar y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg agosaf nesaf sydd ar gael os yw ysgol ddalgyllch yn

llawn. Darperir gwybodaeth hefyd am drochi a'r cymorth arall sydd ar gael os ydynt wedi colli rhan o'u haddysg neu os ydynt yn trosglwyddo o ysgol cyfrwng Saesneg i ysgol cyfrwng Cymraeg ar ôl y cyfnod derbyn cychwynol i'r dosbarth derbyn.

Er mwyn sicrhau bod pob cyfle i hyrwyddo dwyieithrwydd yn cael ei archwilio, bydd cynlluniau hyrwyddo mwy rhagweithiol yn cael eu hystyried. Cydnabyddir nad yw sicrhau bod gwybodaeth sy'n ymwneud ag opsiynau addysg cyfrwng Cymraeg ar gael yn ddigon. Mae angen meddwl a hyrwyddo yn greadigol er mwyn cyfleu neges i rieni a gofalwyr bod gofal ac addysg cyfrwng Cymraeg ar gael ac yn briodol i'w plant. Mae angen i gyfleoedd gofal ac addysg cyfrwng Cymraeg fod yn hawdd, yn ddeniadol, yn gymdeithasol ac yn gynhwysol i rieni a gofalwyr. Rhaid dangos bod y dewis yn hawdd ac yn ddewis cwbl briodol i bob rhiant a gofalwr.

Bydd y Cyngor yn gweithio'n agos gyda'r ysgolion cynradd ac uwchradd cyfrwng Cymraeg i nodi cyfleoedd i ymgysylltu â rhieni a gofalwyr a darparu gwybodaeth i hyrwyddo addysg cyfrwng Cymraeg. Bydd hyn yn cynnwys darparu cymorth priodol lle bo angen.

Mae archwilio cyfleoedd i weithio'n agosach gydag ymwelwyr iechyd a bydragedd wedi dechrau a bydd hyfforddiant yn cael ei gynnig i gydweithwyr staff iechyd er mwyn sicrhau eu bod yn hyderus ac yn gyfforddus gyda thrafodaethau â rhieni a gofalwyr mewn perthynas â gofal plant ac addysg cyfrwng Cymraeg.

Mae'r Cyngor yn ymgysylltu ag ymgyrchoedd a rhaglenni marchnata Llywodraeth Cymru i gefnogi ein gwaith o hyrwyddo addysg cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg a chaiff ei ddatblygu ymhellach yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Fro 2022-2032. Mae cyfrif twitter Consortiwm Canolbarth y De (CDC) – CCD Cymraeg / Siarter Iaith – hefyd yn rhannu gwybodaeth allweddol gydag ysgolion. Mae'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGiD) yn rhannu negeseuon cyfryngau cymdeithasol gan Cymraeg i Blant yn genedlaethol a hefyd yn lleol gan gynnwys eu sesiynau amser stori a thyllino babanod.

Drwy rwydweithio Fforwm y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg, mae cyfle hefyd i randdeiliaid allanol fel Menter Bro Morgannwg hyrwyddo deunyddiau'r Cyngor ac eraill yn eu sgysiau gyda rhieni/darpar rieni a gofalwyr sy'n mynychu eu gweithgareddau. Mae'n bwysig, fel Cyngor, ein bod yn gwrando ac yn deall yr heriau'n well ac yn cyfeirio unigolion at wybodaeth gyfredol am y daith ddwyieithog. Byddwn yn gweithio'n agos gyda rhanddeiliaid i godi ymwybyddiaeth o addysg cyfrwng Cymraeg a symleiddio'r broses ar gyfer rhieni a gofalwyr a hyrwyddo dwyieithrwydd.

Sut y bydd y Cyngor yn gwneud y defnydd gorau o wybodaeth sy'n hyrwyddo manteision dwyieithrwydd ac amlieithrwydd

Bydd cyfleoedd i hyrwyddo'r manteision y gall dwyieithrwydd ac amlieithrwydd eu cynnig ar draws pob maes o Gyfarwyddiaeth Dysgu a Sgiliau'r Cyngor. Er enghraifft, byddwn yn archwilio'r broses o nodi cyllid ar gyfer Swyddog Ti a Fi peripatetig a fyddai'n gallu gweithio gyda'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGiD), a grwpiau rhwydweithio eraill. Rôl Swyddog Ti a Fi yw trefnu cyfleoedd i rieni gwrdd â rhieni / gofalwyr eraill â phlant a mwynhau gweithgareddau, e.e. crefftiau, canu, gwrando ar straeon cyfrwng Cymraeg. Mynychu sesiynau Ti a Fi yw un o'r cyfleoedd cyntaf sydd gan rieni i glywed yr iaith a gweld eu plant yn ymateb iddi. Gall swyddog Ti a Fi rannu gwybodaeth am ofal ac addysg cyfrwng Cymraeg o fewn y sir ac ymateb i gwestiynau/pryderon rhieni mewn amgylchedd cyfeillgar a chefnogol. Byddai hyn yn

cefnogi codi ymwybyddiaeth ar lefel fwy micro mewn meysydd penodedig, e.e. lle mae lleoedd gwag mewn rhai ysgolion cyfrwng Cymraeg.

Mae'r Cyngor yn diweddarau ei dudalen we 'Bod yn Ddwyieithog' yn rheolaidd gyda gwybodaeth ddefnyddiol i rieni. Mae hyn yn cynnwys copi o lyfryn 'Bod yn Ddwyieithog' y Cyngor. Bydd y Cyngor yn parhau i ddiweddarau'r adnoddau sydd ar gael ac yn nodi cyfleoedd i ddosbarthu'r llyfryn i rieni. Yn ddiweddar, mae'r Cyngor wedi bod yn cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn cymunedau newydd drwy gymeradwyo'r gwaith o adeiladu adeiladau ysgol newydd o fewn datblygiadau tai mawr. Yn ystod y gwaith adeiladu, bydd y Cyngor a'r ysgol yn ymgysylltu â'r gymuned i hyrwyddo manteision addysg cyfrwng Cymraeg. Bydd hyn yn cynnwys dosbarthu copïau o'r llyfryn 'Bod yn Ddwyieithog'.

Gall pryderon gan rieni a gofalwyr amlygu eu hunain mewn ystod eang o ffynonellau gan gynnwys galwadau'r GGiD, canolfan gyswllt y Cyngor neu sefydliadau eraill. Mae hwn yn ddata defnyddiol dros ben wrth fyfyrion ar naws a chynnwys y wybodaeth a gynigir i rieni.

Mae'r Cyngor yn anfon arolwg at rieni a gofalwyr yn flynyddol am y broses dderbyn ar y pwynt mynediad cychwynnol i ysgolion fel cael lle mewn dosbarth derbyn mewn ysgolion. Bydd yr arolwg yn ceisio barn rhieni a gofalwyr ar y broses dderbyn ac yn gofyn am adborth ynghylch sut y gellir ei gwella. Mae'r tîm derbyn yn archwilio penderfyniadau rhieni ynghylch newid o gyfrwng Cymraeg i gyfrwng Saesneg wrth fynd i ysgol uwchradd er enghraifft. Ystyrir yr holl sylwadau i wella'r gwasanaethau a ddarperir yn y dyfodol ac i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon a godir.

Y llwybr i gefnogi pryderon rhieni a gofalwyr ynghylch gwasanaethau blynyddoedd cynnar yw drwy'r Bartneriaeth Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant. Mae cysylltu â sefydliadau partner sy'n hyrwyddo darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn hanfodol wrth fynd i'r afael â'r pryderon hyn a cheisio eu datrys.

Mae gweithio gyda'n partneriaid allanol hefyd yn bwysig wrth fynd i'r afael â phryder rhieni a gofalwyr. Mae staff Menter Bro Morgannwg, er enghraifft, yn cael cyfle i gynnal sgysiau gyda rhieni/darpar rieni a gofalwyr sy'n mynychu'r gweithgareddau hyn er mwyn deall yr heriau'n well - gan weithio gydag eraill i godi ymwybyddiaeth o addysg cyfrwng Cymraeg a symleiddio'r broses ar gyfer rhieni a hyrwyddo dwyieithrwydd.

Mae gan Fenter Bro Morgannwg gysylltiad â nifer o deuluoedd sy'n mynychu eu darpariaeth (dan 5 oed) gan gynnwys sesiynau Amser Stori, digwyddiadau tymhorol (e.e. miri haf, miri Hydref, miri Nadolig) a chlybiau ar gyfer plant cyn oed ysgol. Drwy weithio'n agos gyda'n partneriaid, gallwn sicrhau bod yr holl gyfleoedd ar gyfer ymgysylltu a hyrwyddo yn cael eu harchwilio.

Tîm Derbyn i Ysgolion, y broses ymgeisio a chategoreiddio ysgolion

Tîm derbyn i ysgolion y Cyngor yw'r pwynt cyswllt cyntaf i'r rhan fwyaf o rieni a gofalwyr ac mae'r tîm hefyd yn gyfrifol am gynhyrchu canllaw i rieni'r Cyngor ar dderbyniadau i ysgolion ar y cyd ag adrannau perthnasol y Cyngor. Mae'r tîm derbyn yn gweithio'n agos gyda'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGiD) i sicrhau bod y wybodaeth briodol ar gael i rieni a gofalwyr i wneud penderfyniadau gwybodus am addysg eu plant gan gynnwys darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Mae'r canllaw i rieni ar gael i bob rhiant a gofalwr ar wefan y Cyngor. Mae

cynrychiolydd o'r tîm derbyn yn mynychu is-grŵp Marchnata a Hyrwyddo Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg fforwm y Cynllun a bydd yn myfyrio ar drafodaethau a datblygiadau'r grŵp hwnnw wrth gyfathrebu â rhieni a gofalwyr.

Mae'r broses dderbyn ar-lein yn adlewyrchu'r daith y mae rhieni'n ei gwneud wrth wneud cais ysgol. Mae'r holl wybodaeth a ddarperir ar wefan Cyngor Bro Morgannwg hefyd ar gael ar y porth ymgeisio ar-lein y mae rhieni a gofalwyr yn ei ddefnyddio i gyflwyno cais eu plentyn. Caiff y broses ar-lein ei hadolygu'n flynyddol a rhoddir ystyriaeth i wella'r broses i amlygu addysg cyfrwng Cymraeg ac i roi digon o wybodaeth i rieni a gofalwyr er mwyn iddynt allu gwneud penderfyniadau gwybodus am addysg eu plant.

Mae'r Cyngor wedi ystyried sut mae categorioedd ysgolion yn ôl addysg cyfrwng Cymraeg, yn unol â'r ymgynghoriad diweddar ar gategoreiddio ysgolion a gynhaliwyd gan Lywodraeth Cymru, yn effeithio ar ddewis rhieni. Byddai categorioedd ysgolion yn rhoi cyfle i rieni ddeall y ddarpariaeth sydd ar gael iddynt i gynyddu cyfleoedd i dderbyn addysg cyfrwng Cymraeg. Yn unol â'r Cwricwlwm newydd i Gymru, byddai'n cefnogi'r continwmm o ddilyniant a disgwyliadau o ran caffael y Gymraeg ar draws pob lleoliad ysgol.

Mae'r Cyngor hefyd yn cynnal adolygiad o drefniadau derbyn yn flynyddol. Bydd hyn yn cynnwys nodi ysgolion cyfrwng Cymraeg sydd â llai na 10% o gapasiti. Bydd hyn yn rhan o Strategaeth Fuddsoddi Cyfarwyddiaeth Dysgu a Sgiliau'r Cyngor i lywio buddsoddiad yn y dyfodol.

Darpariaeth cyfrwng Cymraeg a'r Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif ym Mro Morgannwg

Mae'r Cyngor yn cynyddu darpariaeth Gymraeg yn rhan o Raglen Amlinelliad Strategol ar gyfer Band B Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif. Mae'r Cyngor wedi buddsoddi £21.5m yn Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg i ddarparu 299 o leoedd uwchradd ychwanegol, yn ogystal â gwella'r cyfleusterau presennol. Mae'r Cyngor hefyd wedi dyrannu £7.9m i adeiladu adeilad ysgol gynradd 420 lle newydd ar ddatblygiad tai Glannau'r Barri. Bydd hyn hefyd yn cynnwys capasiti ar gyfer 96 o leoedd meithrin rhan-amser. Ar ôl ei gwblhau, bydd Ysgol Sant Baruc yn trosglwyddo i'r adeilad newydd, gan ddarparu 210 o leoedd meithrin cynradd a rhan-amser ychwanegol. Dyfarnwyd grant o £800,000 i'r Cyngor hefyd i adeiladu cyfleuster newydd yn Llanilltud Fawr i ddarparu Cynnig Gofal Plant Llywodraeth Cymru. Mae'r gwaith adeiladu yn mynd rhagddo ar hyn o bryd ar safle Ysgol Gymraeg Dewi Sant a bydd yn darparu ar gyfer [Cylch Meithrin Llanilltud Fawr](#) (yn amodol ar gontract).

Mae cynlluniau ar gyfer y dyfodol i hwyluso darpariaeth cyfrwng Cymraeg eisoes wedi'u nodi, megis y cynnig i ymestyn darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y Bont-faen. Byddai hyn yn destun ymgynghori ac ariannu.

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn datblygu ei Strategaeth Fuddsoddi Dysgu a Sgiliau newydd ochr yn ochr â'r CSCA i sicrhau bod y targedau a'r ymrwymadau yn llywio buddsoddiadau yn y dyfodol.

Partneriaeth Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant a Mudiad Meithrin

Mae Partneriaeth Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant yn bartneriaeth sydd wedi bodoli ers dros 15 mlynedd ac sy'n dwyn ynghyd sefydliadau a phartneriaid gan gynnwys lechyd, gwasanaethau gwirfoddol y trydydd sector (gan gynnwys Mudiad Meithrin) a staff Awdurdodau Lleol gan gynnwys partneriaid Dechrau'n Deg, y Blynyddoedd Cynnar ac ati. Mae'r bartneriaeth yn hyrwyddo ac yn datblygu gwasanaethau blynyddoedd cynnar a gofal plant o ansawdd da o fewn yr awdurdod, yn cefnogi'r gwaith o ddarparu cyfres o gymorth ariannol i gynorthwyo lleoedd gofal plant newydd ynghyd â chynnal y ddarpariaeth bresennol a chefnogi amrywiaeth o ddarpariaeth a dewis rhieni ynghyd â'r cyngor a'r cymorth sydd ar gael i rieni ar ba ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg sydd ar gael.

Mae aelodau Partneriaeth Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant yn rhagweithiol wrth gynllunio a datblygu gwasanaethau i gefnogi darpariaeth cyfrwng Cymraeg, i gefnogi gwaith yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant (ADGP) a'r Cynllun Gweithredu ac yn rhoi mewnbwn gwerthfawr i fentrau newydd sy'n deillio o Lywodraeth Cymru, er enghraifft y Cynnig Gofal Plant i Gymru. Bwriedir cynnal trafodaethau strategol am ddatblygu gofal ac addysg cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg, gan gynnwys trafodaeth ynglŷn â'r cynllun SAS (Sefydlu a Symud).

Dechrau'n Deg

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn cynnig 44 lle gofal plant Dechrau'n Deg drwy gyfrwng y Gymraeg, ar gyfer plant 2-3 oed. Mae'r gwasanaeth hwn yn cefnogi plant sydd naill ai'n byw yn ardaloedd Dechrau'n Deg yn y Barri, neu sydd wedi cael eu cyfeirio at ein gwasanaeth 'allgymorth'. Nid oes gennym broblemau capasiti yn ein lleoliadau cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd, ac mae pob teulu'n cael cynnig cyfrwng Cymraeg a Saesneg fel dewis cyfartal. Cefnogir dewis cyntaf rhieni boed hynny'n ddarpariaeth Gymraeg neu Saesneg. Dim ond o fewn ardal y Barri y mae Dechrau'n Deg yn gweithredu; fodd bynnag, rydym yn cynnig cymorth allgymorth ar gyfer pob elfen arall o Dechrau'n Deg – mae gofal plant yn gyfyngedig ond mae ar gael yn y Barri pe bai ei angen ar deuluoedd.

Cyflwynodd Dechrau'n Deg grwpiau Ti a Fi drwy dîm y Blynyddoedd Cynnar yn ardaloedd Dechrau'n Deg am dros 3 blynedd a chawsant eu hyrwyddo'n weithredol drwy'r tîm, y GGiD a Mudiad Meithrin, ond roedd nifer y teuluoedd oedd yn manteisio ar y ddarpariaeth yn isel ac felly, yn anfoddog, penderfynwyd cau'r ddarpariaeth. Mae'r tîm wedi bod yn ystyried datblygu grŵp Ti a Fi ynghlwm wrth ein Lleoliad Cymraeg, Pili-Pala, fel rhan o'r pontio i ddarpariaeth Gymraeg, ond wrth i'r pandemig daro, cafodd pob grŵp ei gau, ac ni ddatblygwyd unrhyw wasanaethau newydd. Fodd bynnag, rydym bellach mewn sefyllfa i edrych ar grwpiau rhieni/plant. Byddwn yn ymgysylltu â'r holl randdeiliaid perthnasol mewn perthynas â hyn gan gynnwys cynnal sgysiau cychwynnol gyda Mudiad Meithrin.

O fewn ein lleoliadau cyfrwng Saesneg, mae gennym arweinydd iaith Gymraeg ac mae ein Rheolwr Gofal Plant yn siarad Cymraeg ac yn cefnogi'r tîm i hyrwyddo'r Gymraeg yn gadarnhaol drwy weithgareddau, caneuon, rhigymau a straeon.

Mae Glannau'r Barri yn ardal allgymorth ar gyfer Dechrau'n Deg a bydd y Cyngor yn edrych ar gyfleoedd i gydweithio i wneud y defnydd gorau posibl o unrhyw le sydd ar gael ar safle'r ysgol newydd. Bydd nifer o leoedd dros ben yn yr ysgol pan fydd yn agor felly bydd ceisiadau am ddefnyddio'r gofod hwn i gefnogi teuluoedd ac addysg cyfrwng Cymraeg yn cael eu hystyried

gan y corff llywodraethu. Bydd y Cyngor hefyd yn ceisio manteisio i'r eithaf ar unrhyw grantiau penodol i gefnogi twf cyfrwng Cymraeg ar Lannau'r Barri, gan gynnwys a oes cyfle i gefnogi darpariaeth cyn ysgol Gymraeg (addas i blant 2 oed) ar gyfer Dechrau'n Deg a chymorth allgymorth. Bydd cyfleoedd i fuddsoddi yn y maes hwn yn cael eu hystyried yn unol â'r Strategaeth Buddsoddi mewn Ysgolion.

Byddai angen i Reolwr Cyfrifon Llywodraeth Cymru gymeradwyo unrhyw ddatblygiadau o ran Dechrau'n Deg, a gofal plant yn fwy penodol, gan fod Dechrau'n Deg yn brosiect sy'n cael ei ariannu a'i adolygu'n flynyddol gan Lywodraeth Cymru.

Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd

Mae'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGiD) yn hyrwyddo addysg a grwpiau cyfrwng Cymraeg i'r holl rieni a gofalwyr sy'n cysylltu â'r gwasanaeth. Maent yn darparu manylion grwpiau cyn ysgol Cylchoedd Meithrin a Chylch Ti a Fi ac maent yn gweithio'n agos gyda sefydliadau gan gynnwys Cymraeg i Blant, Menter Bro Morgannwg a Mudiad Meithrin, i hyrwyddo unrhyw grwpiau a chlybiau y maent yn eu rhedeg.

Mae'r GGiD yn sicrhau bod y wybodaeth hon ar gael ar wefan Dewis Cymru, sy'n bwydo drwodd i wefan genedlaethol GGiD Cymru www.ggd.cymru ac mae'n rhannu swyddi drwy'r cyfryngau cymdeithasol ac e-fwletinau. Bydd y GGiD yn ychwanegu dolenni at dudalen gwe [Bod yn Ddwyieithog](#) o'u [tudalennau gwe Parh Teulu](#)

Mae gweithio mewn partneriaeth â Cymraeg i Blant, Mudiad Meithrin a sefydliadau eraill yn mynd rhagddo drwy waith Partneriaeth Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant a chyfarfodydd/fforymau eraill sy'n digwydd yn lleol ac yn genedlaethol.

Mae gan Bartneriaeth Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant berthynas waith dda gyda phartneriaid CWLWM (Blynyddoedd Cynnar Cymru, cymdeithas PACEY, y Gymdeithas Genedlaethol Meithrinfeydd Dydd (NDNA), Mudiad Meithrin a Chlybiau Plant Cymru Kids' Clubs) y mae pob un ohonynt yn hyrwyddo magu plant yn ddwyieithog drwy eu gwahanol sefydliadau.

Dysgu Oedolion yn y Gymuned (DOG) a dysgu Cymraeg

Dysgu Cymraeg y Fro - Mae Dysgu Cymraeg y Fro yn rhan o ddarpariaeth Dysgu Oedolion yn y Gymuned Cyngor Bro Morgannwg. Mae'n darparu ystod lawn o gyfleoedd dysgu i bobl dros 16 oed, i wella eu sgiliau Cymraeg. Gan gydweithio â phartneriaid gan gynnwys Mudiad Meithrin, Menter Bro Morgannwg, yr Urdd ac adrannau eraill y Cyngor, mae'n hyrwyddo Dysgu Cymraeg yn eang. Mae rhannu gwybodaeth am gyrsiau a digwyddiadau gydag adran farchnata'r Cyngor a chyda'n holl bartneriaid, manteisio i'r eithaf ar y cyfryngau cymdeithasol a chynnwys ysgolion yn y marchnata digidol yn galluogi Dysgu Cymraeg y Fro i gynyddu ei broffil.

Mae'n gweithio gydag ysgolion i hyrwyddo cyfleoedd dysgu i rieni ac mae'n cynnig mynediad wedi'i ariannu (am ddim) at gyrsiau i holl staff yr ysgol, mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg. Mae'r cynnig hwn, a wneir mewn partneriaeth ag adran Cydraddoldebau'r Cyngor, hefyd yn ariannu lleoedd ar gyrsiau Dysgu Cymraeg y Fro i holl staff y Cyngor.

Mae Mudiad Meithrin hefyd yn cynnig 'Clwb Cwtsh' sy'n gwrs rhagflas 8 wythnos am ddim i rieni ar lefel sylfaenol.

Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008

Mae'r Cyngor yn darparu cludiant ysgol am ddim i bob disgybl sy'n byw:

- 2 filltir neu fwy o'i ysgol gynradd dalgyllch (ail agosaf os yw'r dalgyllch yn llawn)
- 3 milltir neu fwy o'i ysgol uwchradd dalgyllch (ail agosaf os yw'r dalgyllch yn llawn)

Mae'r Cyngor yn darparu hyn yn benodol ar gyfer pob ysgol dalgyllch cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg.

Nifer y disgyblion y cynigiwyd cludiant am ddim i'r ysgol iddynt ar gyfer blwyddyn academiaidd 2020/21:

- Ysgol Dewi Sant – 36
- Ysgol Iolo Morgannwg – 96
- Ysgol Pen Y Garth – 36
- Ysgol St Curig – 11

- Ysgol Bro Morgannwg - 499

O dan Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru), nid oes gan Awdurdodau Lleol ddyletswydd gyfreithiol i ddarparu cludiant am ddim i ddisgyblion oed meithrin na'r rhai rhwng 16 a 19 oed. Mae Cyngor Bro Morgannwg, yn ôl ei ddisgresiwn, yn darparu cludiant am ddim i'r rhai rhwng 16 a 19 oed, ond nid yw'n ei gynnig i ddisgyblion oed meithrin. Mae'r galw am gludiant oedran meithrin ledled Bro Morgannwg yn isel iawn (yn seiliedig ar geisiadau a wnaed i'r tîm cludiant ysgol) ac oherwydd amseroedd amrywiol lleoliadau meithrin ynghyd â'r cludiant ychwanegol y byddai ei angen a'r mesurau diogelu ychwanegol fydd angen eu rhoi ar waith, byddai'n ychwanegu pwysau ariannol ychwanegol at gyllideb sydd eisoes wedi'i gorwario.

Hyfforddiant i Staff

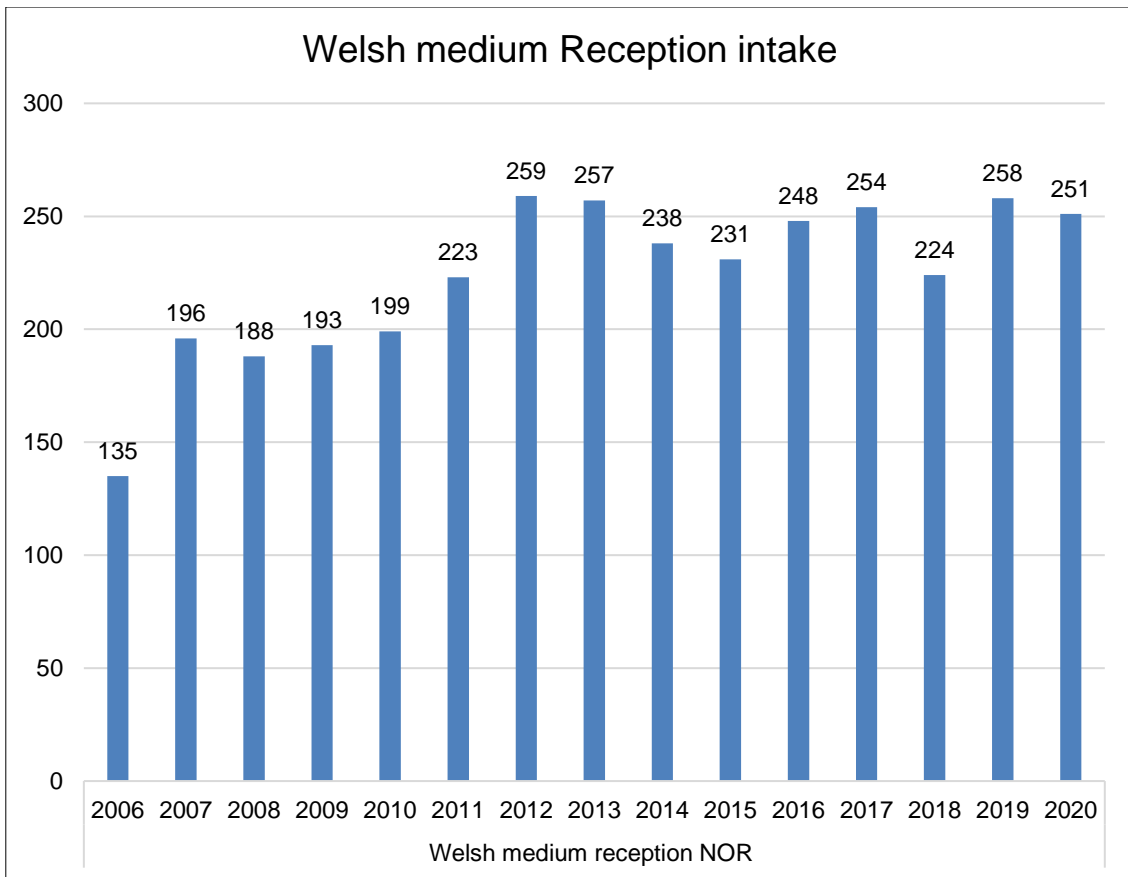
Bydd cyfleoedd i gael hyfforddiant ar sut i drafod gyda rhieni a gofalwyr, yr opsiynau addysg cyfrwng Cymraeg sydd ar gael yn ogystal â chwestiynau a phryderon cyffredin, ar gyfer staff a chydweithwyr lechyd rheng flaen, yn cael eu harchwilio. Byddai hyfforddiant o'r fath yn werthfawr er mwyn sicrhau bod y wybodaeth sydd ganddynt yn gywir ac i feithrin hyder yr unigolion hynny sy'n trafod gyda'r cyhoedd.

Deilliant 2: Mwy o blant dosbarth derbyn / plant pump oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.

Beth yw'r sefyllfa nawr?

Mae 300 o leoedd dosbarth derbyn ar gael mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg ym mis Medi 2021, a fydd yn cynyddu i 330 drwy ehangu Ysgol Sant Baruc ac adleoli i safle newydd o fis Medi 2022. Ar gyfer 2020/21, derbyniwyd 251 o blant oedran derbyn (15.91%) o gyfanswm y garfan dderbyn i ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg. Yn ardal y Barri, cymerwyd 100% o'r lleoedd derbyn a oedd ar gael ar gyfer mis Medi 2020 ond dim ond 90% yng ngorllewin y Fro a 70% yn ardal Penarth. Ardal Penarth sydd â'r boblogaeth dalgylch fwyaf gyda chanran is o blant yn mynychu darpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Mae'r tabl canlynol yn dangos y galw am ddosbarth derbyn dros y 15 mlynedd diwethaf a'r lleoedd sydd ar gael.

Sefydlodd y Cyngor ddwy ysgol Gynradd Gymraeg newydd ym mis Medi 2011 i hwyluso'r galw cynyddol am addysg Gymraeg. Mae'r galw wedi aros yn sefydlog hyd at fis Medi 2020 gyda rhai amrywiadau yn nifer y disgyblion. Mae'r Cyngor yn mynd ati'n weithredol i hyrwyddo addysg Gymraeg i rieni. Sefydlwyd grŵp ffocws nifer disgyblion fel is-grŵp o fforwm CSCA y Fro i ymgysylltu a chefnogi twf addysg cyfrwng Cymraeg yn y blynyddoedd i ddod. Fodd bynnag, cydnabyddir yn y Cynllun hwn nad yw bellach yn ddigonol i ateb y galw, rhaid creu'r galw.

Lle rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut y bwriadwn gyrraedd yno?

Mae dwy elfen allweddol i strategaeth y Cyngor i gynyddu nifer y dysgwyr Blwyddyn 1 sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg:

1. Buddsoddi mewn cynyddu nifer y lleoedd cynradd cyfrwng Cymraeg sydd ar gael ledled Bro Morgannwg; ac
2. Annog rhieni/gofalwyr i ddewis addysg cyfrwng Cymraeg.

1. Buddsoddiad

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn darparu 300 o leoedd dosbarth derbyn cyfrwng Cymraeg y flwyddyn ar draws Bro Morgannwg. Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd angen buddsoddiad sylweddol er mwyn cyflawni'r targedau uchelgeisiol a bennwyd fel rhan o'r Cynllun.

Yn ystod blwyddyn gyntaf y cynllun, bydd y Cyngor yn cynyddu nifer y lleoedd derbyn sydd ar gael gan 30 drwy ehangu Ysgol Sant Baruc. Bydd adeilad newydd yn cael ei adeiladu ar ddatblygiad tai newydd Glannau'r Barri a fydd yn darparu cyfleusterau o'r radd flaenaf ar gyfer Ysgol Sant Baruc, a fydd yn trosglwyddo i'r adeilad erbyn mis Medi 2022. Yn gyffredinol, bydd yr adeilad newydd yn darparu 210 o leoedd cynradd ychwanegol a 48 o leoedd meithrin rhan-amser. Wrth benderfynu ar y cynnig i gynyddu capasiti Ysgol St Baruc, roedd Cabinet y Cyngor yn ymwybodol o strategaeth Cymraeg 2050 ac roedd o'r farn y byddai lleoli ysgol cyfrwng Cymraeg o fewn cymuned newydd yn cefnogi twf mewn addysg gynradd cyfrwng Cymraeg.

Yn 2019, cynhaliodd y Cyngor adolygiad llawn o leoedd cynradd yn y Bont-faen. Cafodd yr adolygiad hwn ei lywio gan ddatblygiadau tai a gynhwyswyd fel rhan o Gynllun Datblygu Lleol (CDLI) y Cyngor. Y mwyaf ohonynt yw ar y tir i'r gogledd a'r gorllewin o Darren Close sy'n cynnwys 475 o anheddau. Fel rhan o'r datblygiad hwn, byddai safle 2 hectar yn cael ei drosglwyddo i'r Cyngor i adeiladu adeilad ysgol newydd. Mae'r datblygiad tai yn cael ei adeiladu ar hyn o bryd a bydd y tir ar gyfer yr ysgol arfaethedig yn cael ei drosglwyddo i'r Cyngor yn 2022. Penderfynodd yr adolygiad nad oedd digon o gapasiti cynradd cyfrwng Saesneg yn yr ardal i ateb y galw yn y dyfodol tra bod digon o gapasiti cyfrwng Cymraeg. Fodd bynnag, roedd yr adolygiad hwn yn seiliedig ar dueddiadau hanesyddol o ran dewis rhieni ac nid oedd yn ystyried twf mewn addysg cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol. Felly, yn hytrach na defnyddio'r safle newydd ar gyfer ehangu cyfrwng Saesneg, cymeradwyodd Cabinet y Cyngor ddull graddol o gynyddu lleoedd cynradd yn y Bont-faen gan roi sylw i gynyddu lleoedd cyfrwng Saesneg fel rhan o gam 1 a chyfrwng Cymraeg fel rhan o gam 2. Mae'r Cyngor wedi cadw'r safle newydd sydd wedi'i gynnwys fel rhan o'r datblygiad tai ar gyfer ehangu cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol er mwyn hwyluso twf o fewn y gymuned. Mae'r cynnig arfaethedig i ehangu cyfrwng Cymraeg yn y Bont-faen yn amodol ar ddatblygu cynnig ffurfiol a bod y cyllid perthnasol ar gael. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn rhagweld y bydd yr ehangu hwn yn cael ei gyflawni o fewn 5 mlynedd cyntaf y cynllun.

Bydd cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg i gefnogi Cynllun y Cyngor yn ystyriaeth allweddol fel rhan o'r gwaith o ddatblygu Rhaglen Amlinellol Strategol y Cyngor ar gyfer camau o Raglen Ysgolion a Cholegau'r 21ain Ganrif yn y dyfodol er mwyn cynyddu ymhellach nifer y lleoedd cynradd cyfrwng Cymraeg sydd ar gael ledled Bro Morgannwg.

2. Dewis y rhieni

Mae tystiolaeth yn dangos bod nifer y dysgwyr cyfrwng Cymraeg wedi cynyddu lle mae'r Cyngor wedi cynyddu capasiti cyfrwng Cymraeg. Fodd bynnag, ni fydd cynyddu nifer y lleoedd sydd ar gael yn gwarantu mwy o alw. Felly, un o elfennau allweddol y strategaeth yw annog rhieni/gofalwyr i ddewis addysg cyfrwng Cymraeg.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Ein gweledigaeth ddeng mlynedd ar gyfer cynyddu a gwella'r gwaith o gynllunio darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg fydd cynyddu nifer y plant Blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg i 24% erbyn 2031/32. Mae hyn yn cyfateb i greu tua 390 o leoedd blwyddyn un erbyn 2031/32 yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth cyfredol. Mae'r ymrwymadau a amlinellir fel rhan o'r Deilliant hwn yn cefnogi'r gwaith o gyflawni'r targed hwn drwy fuddsoddi yn y seilwaith i gynyddu nifer y lleoedd cynradd cyfrwng Cymraeg sydd ar gael ledled y Fro a chynnal rhaglen ymgysylltu sylweddol i annog rhieni i ddewis addysg cyfrwng Cymraeg.

Data Allweddol

Niferoedd a % y plant 5 oed sy'n derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Mae'r tabl yn nodi nifer a chanran a amcanestynnir y dysgwyr Blwyddyn 1 mewn ysgolion cynradd sydd angen cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ym Mro Morgannwg bob blwyddyn i fodloni'r cynnydd o 24% o ddysgwyr cyfrwng Cymraeg erbyn 2031 - 2032.

2022 - 2023		2023 - 2024		2024 - 2025		2025 - 2026		2026 - 2027	
280	18%	287	19%	306	20%	315	20%	324	21%
2027 - 2028		2028 - 2029		2029 - 2030		2030 - 2031		2031 - 2032	
337	22%	345	22%	353	23%	365	24%	372	24%

Mae ein targed sy'n amlinellu'r cynnydd disgwylidig yn nifer y plant mewn dosbarth derbyn a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg ym Mro Morgannwg yn ystod oes y Cynllun yn cyfateb i gynnig tua 390 o leoedd derbyn cyfrwng Cymraeg yn 2031/32. Ym mlwyddyn ysgol 2020/2021 roedd 251 (16%) plant oedran derbyn allan o gyfanswm y garfan o 1577 yn derbyn addysg drwy gyfrwng y Gymraeg mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg.

Er mwyn cyfrannu'n effeithiol at darged Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050, mae'r Cyngor yn cydnabod bod angen buddsoddiad sylweddol yn y ddarpariaeth mewn addysg er mwyn creu a hwyluso'r galw am addysg Gymraeg.

Fel rhan o gynlluniau Band B y Cyngor o dan Raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif, bydd ysgol gynradd newydd â 420 o leoedd, yn cael ei chwblhau ar gyfer mis Medi 2022 ar ddatblygiad Glannau'r Barri gan ddarparu 210 o leoedd cynradd ychwanegol a 48 o leoedd meithrin rhan-amser. Bydd Ysgol Sant Baruc yn trosglwyddo i'r adeilad ar ôl ei gwblhau. O ganlyniad, mae nifer y lleoedd derbyn cyfrwng Cymraeg yn cael ei ehangu gan 30 o leoedd ar gyfer 2022 a fydd yn cynyddu'r lleoedd derbyn cyffredinol sydd ar gael ym Mro Morgannwg i 330. Mae Cabinet y Cyngor hefyd wedi cymeradwyo dull graddol o gynyddu'r ddarpariaeth gynradd yn y Bont-faen gyda chyfrwng Cymraeg yn cael ei gynyddu fel rhan o gam 2 o dan Fand B, Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif. Bydd rhagor o leoedd ysgol yn cael eu cyflwyno drwy gynlluniau Band C Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif.

Bydd y cynnydd yn y ddarpariaeth sydd ar gael yn hwyluso'r galw fel bod 24% o'r boblogaeth oedran derbyn yn cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg erbyn 2031/32.

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn datblygu ei Strategaeth Fuddsoddi Dysgu a Sgiliau ochr yn ochr â'r CSCA i sicrhau bod y targedau a'r ymrwymïadau yn llywio buddsoddiad yn y dyfodol.

Bydd unrhyw geisiadau am arian grant gan Weinidogion Cymru o ran yr ysgolion a gynhelir yn ystyried y targed i gynyddu nifer y dysgwyr ym Mlwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg yn ystod oes y Cynllun.

Ar hyn o bryd mae Bro Morgannwg yn defnyddio lleoedd trochi o ansawdd da Cyngor Caerdydd sydd wedi bod yn effeithiol ac sy'n ateb y galw ar hyn o bryd. Fodd bynnag, rydym yn ystyried cyfleoedd i sefydlu cyfleuster yn y Fro wrth i'r galw am y gwasanaeth hwn dyfu ac mae cyfleoedd i sefydlu ein dosbarth trochi ein hunain yn cael eu hystyried er mwyn cefnogi ein targed o gynyddu nifer y plant Blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg i 24% erbyn 2031/32. Mae Consortïwm Canolbarth y De (CCD) yn darparu dysgu ac adnoddau proffesiynol i athrawon mewn Ysgolion Cymraeg ar y ffordd orau o gefnogi hwyrdyfyddiaid. Bydd CCD yn hwyluso'r gwaith o rannu arfer da ar draws y rhanbarth yn y maes hwn mewn cydweithrediad ag Uned Drochi bresennol Cymru yng Nghaerdydd ac unrhyw ddarpariaeth arall sy'n dod i'r amlwg wrth symud ymlaen. Bydd Swyddogion Cymraeg mewn Addysg yn parhau i ddarparu cymorth pwrpasol i unigolion neu grwpiau o ysgolion.

Ystyrir dull penodol ar gyfer Saesneg fel iaith ychwanegol (SIY) a Theuluoedd Ffoaduriaid a ategir gan bolisi i sicrhau bod teuluoedd o bob cefndir ieithyddol yn ymwybodol bod addysg cyfrwng Cymraeg yn opsiwn priodol i'w plant. Bydd y defnydd o addysg Drochi gyda'n partneriaid yng Nghyngor Caerdydd hefyd yn cael ei ystyried er mwyn cefnogi'r dysgwyr hyn.

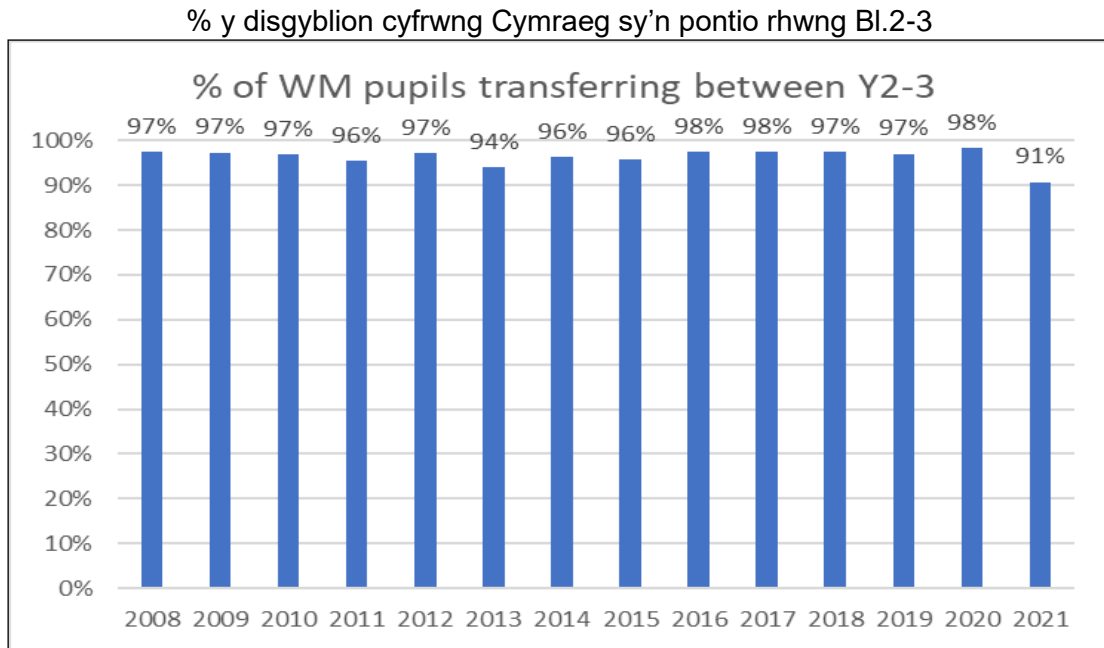
Dim ond ysgolion cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg sydd gan Fro Morgannwg ac nid ydym yn ystyried unrhyw gynlluniau ar hyn o bryd i newid categori unrhyw ysgol gynradd neu uwchradd cyfrwng Saesneg.

Deilliant 3: Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cam o'u haddysg statudol i'r llall

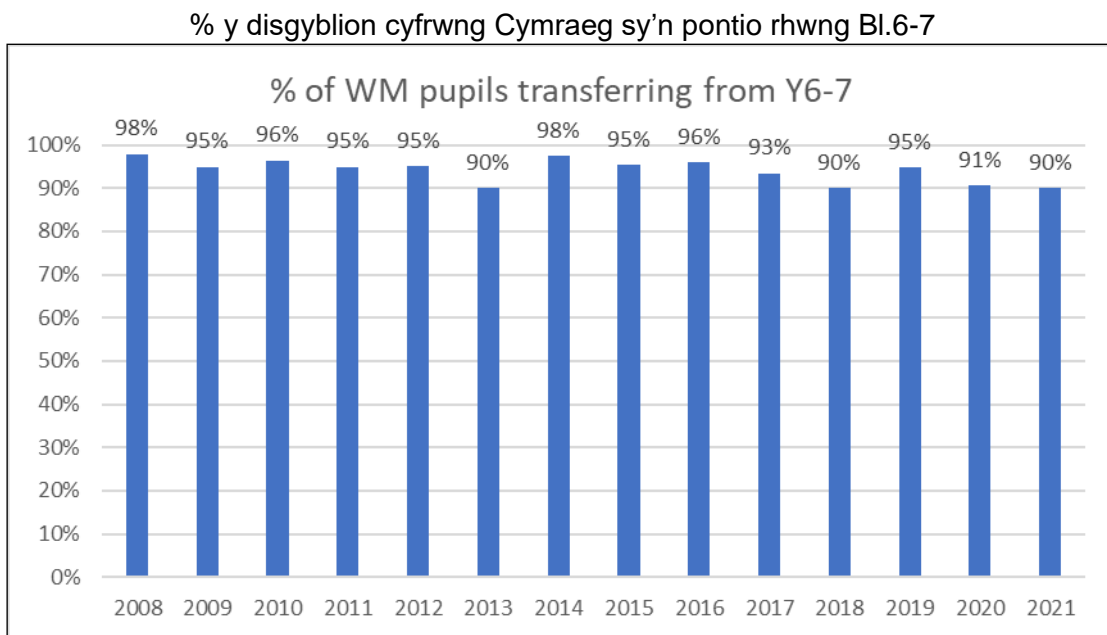
Beth yw'r sefyllfa nawr?

Mae'r tablau isod yn amlinellu canran y disgyblion sy'n trosglwyddo rhwng y gwahanol gamau addysg ym Mro Morgannwg.

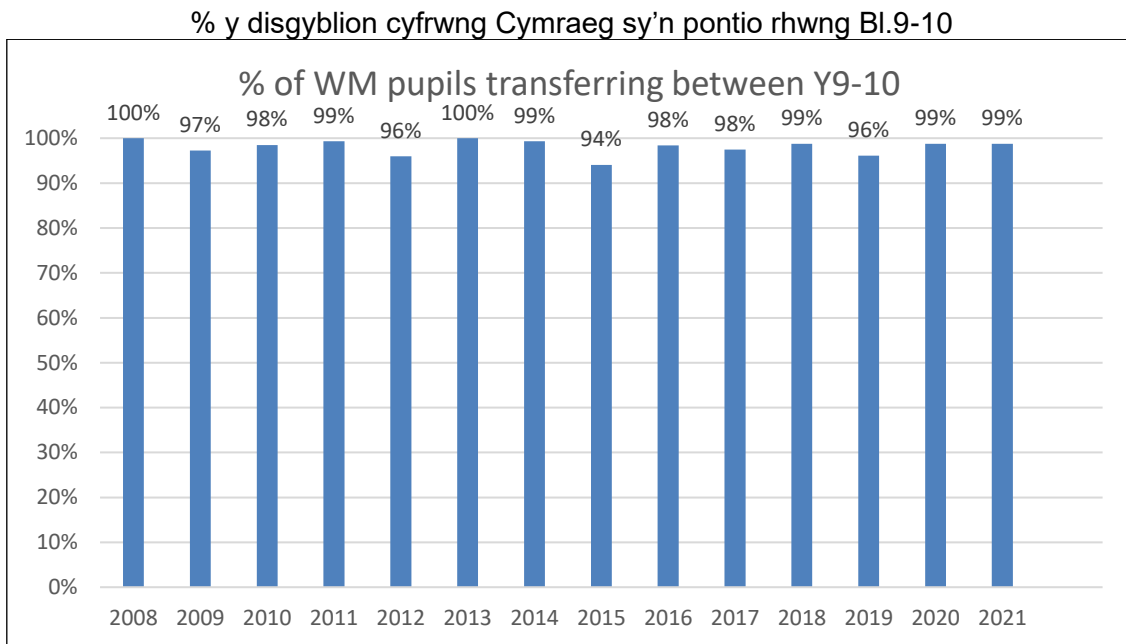
% y disgyblion sy'n trosglwyddo o Gyfnod Sylfaen (BI.2) a Chyfnod Allweddol 2 (BI.3) mewn Ysgolion Cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg.

% y disgyblion sy'n trosglwyddo o Gyfnodau Sylfaen 2 (BI.6) a 3 (BI.7) mewn Ysgolion Cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg.

% y disgyblion sy'n trosglwyddo o Gyfnodau Sylfaen 3 (Bl.9) a 4 (Bl.10) mewn Ysgolion Cyfrwng Cymraeg

Mae'r cyfraddau pontio o fewn ysgolion cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg yn uchel ar y cyfan, ond nodwyd bod nifer y disgyblion sy'n parhau â'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg wedi gostwng ychydig o gymharu â blynyddoedd blaenorol. Mae'r Cyngor yn obeithiol nad yw'r gostyngiad bach o ran ffigurau disgyblion nad ydynt yn pontio o'r Cyfnod Sylfaen (Bl. 2) i Gyfnod Allweddol 2 (Bl. 3) a hefyd Cyfnodau Allweddol 2 (Bl. 6) a 3 (Bl. 7) yn datblygu'n batrwm. Mae camau eisoes yn cael eu cymryd i nodi'r rhesymau ac i weithio gyda'r ysgolion perthnasol i helpu i gynyddu nifer y disgyblion a chadw disgyblion yn yr ysgolion hyn.

Sefydlwyd Grŵp Ffocws Niferoedd Disgyblion Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg i weithio'n uniongyrchol gyda Phenaethiaid ysgolion cyfrwng Cymraeg i nodi'r rhesymau hyn ac unrhyw fesurau neu gamau gweithredu i helpu i gynyddu nifer y disgyblion a chadw disgyblion yn eu hysgolion. Bydd y grŵp hefyd yn cefnogi ysgolion i sicrhau nad yw disgyblion yn cael eu colli wrth bontio rhwng cyfnodau allweddol ac yn arbennig rhwng y cyfnod cynradd ac uwchradd.

Lle rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

Rydym wedi cynyddu capasiti uwchradd cyfrwng Cymraeg i ateb y galw a ragwelir a byddwn nawr yn cymryd camau i gefnogi creu galw ychwanegol. Bydd y ffocws yn ystod 5 mlynedd cyntaf y cynllun yn cynyddu'r ddarpariaeth gynradd i gefnogi'r targed o 24% o ddysgwyr cyfrwng Cymraeg blwyddyn un erbyn 2031/32. Fodd bynnag, gan nodi y bydd hyn yn cael effaith ddilynol ar gapasiti uwchradd wrth i ddysgwyr symud ymlaen drwy'r ysgol, bydd angen ystyried hyn fel rhan o raglen fuddsoddi'r Cyngor. Yn ogystal, bydd targedau sy'n ymwneud â chadw disgyblion o'r cyfnod cynradd i'r cyfnod uwchradd dros gyfnod y cynllun yn cael eu datblygu a'u monitro'n flynyddol.

Mae'r cyfraddau pontio yn y Fro yn uchel ar y cyfan, ond nodwyd y bu cynnydd yn nifer y rhieni sy'n dewis trosglwyddo eu plant i addysg uwchradd cyfrwng Saesneg ar ôl cwblhau eu haddysg gynradd drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae elfen ddaearyddol i hyn gyda chanran uwch o rieni yn y Bont-faen a Phenarth yn gwneud y penderfyniad hwn. Er mwyn cyrraedd ein targed o 24% o ddysgwyr blwyddyn un mewn addysg cyfrwng Cymraeg erbyn 2031/32, bydd swyddogion y Cyngor ynghyd â rhanddeiliaid allanol drwy fforwm Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg a rhwydweithiau ehangach yn gweithio gyda'i gilydd i ddeall a mynd i'r afael yn llawn â'r mater hwn. Mae gwaith ar y gweill ar hyn o bryd i gryfhau'r broses o bontio o ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg i Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg er mwyn sicrhau bod plant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i'r llall. Mae Grŵp Ffocws Niferoedd Disgyblion Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg eisoes wedi'i sefydlu i weithio'n uniongyrchol gyda Phenathiaid ysgolion cyfrwng Cymraeg i nodi'r rhesymau hyn ac unrhyw fesurau neu gamau gweithredu i helpu i gynyddu nifer y disgyblion a chadw disgyblion yn eu hysgolion. Bydd y grŵp hefyd yn cefnogi ysgolion i sicrhau nad yw disgyblion yn cael eu colli wrth bontio rhwng cyfnodau allweddol ac yn arbennig rhwng y cyfnod cynradd ac uwchradd.

Yn yr un modd, nodwyd prosiect sy'n nodi profiadau pontio disgyblion hŷn i addysg bellach ac uwch. Mae elfen ychwanegol sy'n gofyn am astudiaeth bellach o fewn y cylch Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn yn ymwneud â lefel yr ymyrraeth a'r cymorth y mae disgyblion blwyddyn 2-3 iau a'u teuluoedd yn eu derbyn yn gynnar wrth ystyried symud o ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg i Saesneg. Bydd Consortiwm Canolbarth y De (CCD) yn parhau i hyrwyddo strategaethau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg yn effeithiol mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol ar draws pob sector ac ystod oedran. Bydd CCD yn parhau i hyrwyddo mentrau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol sydd â'r nod o hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc a chyfrwng addysg. Bydd y Consortiwm yn gweithio'n agos gyda'r awdurdod lleol ac ysgolion wedi'u targedu lle gallai cyfraddau pontio fod yn destun pryder a chyhoeddi adnoddau i gefnogi a rhoi sicrwydd i rieni/gofalwyr ynghylch pontio rhwng cyfnodau.

Er mwyn creu'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg o enedigaeth, mae'r Cyngor wedi cydnabod y bydd datblygu lleoliadau gofal plant cyfrwng Cymraeg yn agos at ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg yn creu galw ac yn cefnogi ein huchelgais i gynyddu nifer y dysgwyr Cymraeg ym mlwyddyn un i 24%. Drwy fuddsoddi mewn gofal plant cyfrwng Cymraeg, bydd y Cyngor yn cefnogi rhieni i gael mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg i'w plant, gan gefnogi dilyniant ieithyddol o oedran ifanc. Bydd llwyddiant y cyfleuster gofal plant cyfrwng Cymraeg newydd yn Ysgol Dewi Sant yn Llanilltud Fawr yn 2021 yn cael ei fonitro'n agos gyda'r bwriad o efelychu'r cyfleuster hwn ger ysgolion cyfrwng Cymraeg eraill.

Bydd y £21.5m ychwanegol a fuddsoddwyd yn Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg i gynyddu capasiti ac adnewyddu'r adeilad presennol yn sicrhau y gellir darparu ar gyfer niferoedd ychwanegol sy'n dod drwodd o'r Ysgolion Cynradd yn y tymor canolig. Roedd y buddsoddiad hwn yn cynnwys:

- Uwchraddio ystafelloedd dosbarth presennol ym mhob rhan o'r adeilad;
- Cae rygbi 3G pob tywydd newydd o'r radd flaenaf;
- Neuadd chwaraeon newydd;
- Ardal gemau aml-ddefnydd newydd sy'n gallu darparu ar gyfer hyd at chwe gweithgaredd gwahanol;
- Adeilad mynedfa newydd gyda gweledd gwell o'r brif ffordd;
- Bloc DaTh newydd gyda chyfleusterau o'r radd flaenaf; a
- Mannau bwyta gwell.

Rhagwelir y bydd hyn yn cefnogi cadw disgyblion o'r cyfnod cynradd i'r cyfnod uwchradd, tra hefyd yn cyfeirio at y gwaith ymgysylltu sydd ar y gweill i wella'r broses bontio.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Ar ddiwedd y cylch Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn, bydd capasiti ychwanegol ar gyfer ysgolion a gofal plant wedi'i gyflwyno drwy sicrhau y cymerir mantais lawn o'r cyllid sydd ar gael o Fand B ac C o'r rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, Grant Cyfalaf y Cynnig Gofal Plant, Cynllun Grant Cyfalaf Cyfrwng Cymraeg a ffynonellau mewnol eraill.

Yn ogystal, bydd y Cyngor wedi datblygu dealltwriaeth o a mentrau ar gyfer gwella cyfraddau pontio a chadw rhwng pob cyfnod allweddol er mwyn cefnogi pob dysgwr sy'n dechrau gydag addysg cyfrwng Cymraeg y blynyddoedd cynnar i barhau â hynny drwy gydol eu haddysg statudol ac addysg bellach. Byddwn yn cyflawni hyn drwy weithio'n agos gyda'n rhanddeiliaid mewnol ac allanol a thrwy gefnogi rhieni a'r gymuned ehangach i ddeall mwy am fanteision addysg cyfrwng Cymraeg.

Dim ond ysgolion cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg sydd gan Fro Morgannwg. Mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg – cyflwynir pob agwedd ar y cwricwlwm yn bennaf drwy gyfrwng y Gymraeg. Yn ystod y cylch Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn, bydd Consortiwm Canolbarth y De (CCD) yn parhau i gefnogi ysgolion cyfrwng Saesneg i gynyddu faint o Gymraeg a addysgir – ar lefel pwnc ac ar draws y cwricwlwm. Nid yw Bro Morgannwg ar hyn o bryd yn rhagweld newid mewn categorïddio iaith ar gyfer unrhyw ysgol cyfrwng Saesneg.

Bydd CCD yn cefnogi'r Cyngor drwy roi cyngor, dysgu proffesiynol ac adnoddau i ysgolion cyfrwng Saesneg penodol a nodwyd i gynyddu canran y cwricwlwm a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg. Bydd y Consortiwm yn cefnogi rhaglenni lleol, rhanbarthol a chenedlaethol ar gyfer Datblygu'r Gymraeg drwy roi cyngor, dysgu proffesiynol a chymorth i ymarferwyr i gaffael a gwella eu sgiliau iaith Gymraeg. Bydd hyn yn cynyddu capasiti'r staff sy'n gallu addysgu Cymraeg a thrwy gyfrwng y Gymraeg ar draws pob sector. Bydd CCD yn parhau i ddatblygu ar y cydweithrediad gyda'r sector uwchradd Cymraeg i ddarparu dysgu proffesiynol pwnc-benodol, yn enwedig mewn meysydd lle ceir prinder ymarferwyr drwy gyfrwng y Gymraeg.

Ar hyn o bryd mae Bro Morgannwg yn defnyddio lleoedd trochi o ansawdd da Cyngor Caerdydd sydd wedi bod yn effeithiol ac sy'n ateb y galw ar hyn o bryd. Fodd bynnag, rydym yn ystyried cyfleoedd i sefydlu cyfleuster yn y Fro wrth i'r galw am y gwasanaeth hwn dyfu ac mae cyfleoedd i sefydlu ein dosbarth trochi ein hunain yn cael eu hystyried er mwyn cefnogi ein targed o gynyddu nifer y plant Blwyddyn 1 a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg i 24% erbyn 2031/32. Bwriad y Cyngor yw y bydd cyfleusterau trochi lleol gwell ar gael i ddisgyblion mor agos i'w cartrefi â phosibl yn ystod y cylch Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg nesaf hwn.

Ar hyn o bryd, mae nifer y plant a'r bobl ifanc ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) mewn ysgolion prif ffrwd Cymraeg sy'n dangos cymhlethdod angen a fyddai'n gofyn am fynediad at ddarpariaeth arbenigol yn isel iawn, ac nid yw'n cyfiawnhau datblygu darpariaeth arbenigol leol. Mewn nifer fach o achosion lle mae angen darpariaeth arbenigol comisiynir lleoedd gan awdurdodau lleol cyfagos. Fodd bynnag, caiff hyn ei fonitro'n barhaus a bydd y potensial ar gyfer darpariaeth arbenigol cyfrwng Cymraeg yn cael ei ddatblygu ar yr adeg briodol.

Bydd CCD yn parhau i hwyluso cydweithio rhwng ysgolion cynradd ac uwchradd i gynhyrchu adnodd sy'n hyrwyddo dilyniant ieithyddol i rieni/gofalwyr. Hefyd, maen nhw'n rhoi cyfleoedd i ysgolion Cymraeg gymryd rhan mewn mentrau i fonitro dilyniant ieithyddol e.e. Barn Gymharol.

Mae Dysgu Cymraeg y Fro yn cael cyswllt rheolaidd â dysgwyr Cymraeg sy'n oedolion, y mae llawer ohonynt yn rhieni i blant oedran ysgol a/neu blant cyn oed ysgol. Mae tiwtoriaid yn cefnogi rhieni sydd â chwestiynau am addysg cyfrwng Cymraeg, yn ogystal â chwestiynau iaith-benodol fel ynganu mewn llyfrau darllen a gwaith cartref. Bydd rhaglen newydd o Gymraeg i'r Cartref gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol yn dechrau yn y Barri ym mis Medi 2021 gyda chwrs Lefel Mynediad i rieni a gofalwyr a bydd yn cael ei gyflwyno ymhellach yn y Fro dros y blynyddoedd dilynol.

Bydd CCD yn rhoi cyngor, dysgu proffesiynol ac adnoddau i gefnogi ysgolion i weithredu'r Gymraeg ar Draws y Cwricwlwm gan gynyddu faint o ddarpariaeth ddysgu a gynigir.

Deilliant 4: Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau asesedig mewn Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg.

Beth yw'r sefyllfa nawr?

Ar hyn o bryd mae un ysgol cyfrwng Cymraeg yn addysgu disgyblion oedran uwchradd ym Mro Morgannwg, Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg. Mae'r ysgol yn addysgu plant 3-19 oed a phob dysgwr sy'n mynychu'r astudiaeth ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg. Caiff capasiti pob ysgol ym Mro Morgannwg ei adolygu'n rheolaidd gan y Grŵp Strategaeth Fuddsoddi Ysgolion sy'n cefnogi'r trywydd ar gyfer datblygiadau Trefniadaeth Ysgolion. Mae newidiadau i ddalgylchoedd, polisi derbyn a chynigion trefniadaeth ysgolion yn cefnogi ein huchelgais ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg. Gan symud ymlaen i'r cylch Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg newydd, bydd y targed Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg i gynyddu canran y dysgwyr blwyddyn un Cyfrwng Cymraeg i 24% yn elfen allweddol o'r strategaeth Fuddsoddi.

Lle rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

Fel yr amlinellwyd mewn deilliannau blaenorol, yr allwedd i gyrraedd ein targed o 24% o ddysgwyr blwyddyn 1 cyfrwng Cymraeg erbyn 2021/32 yw creu galw, meithrin gallu, sicrhau bod addysg cyfrwng Cymraeg yn ddeniadol a chadw disgyblion ar draws pob cyfnod allweddol. Bydd datblygu ein cysylltiadau cyhoeddus, gan hyrwyddo a marchnata addysg cyfrwng Cymraeg a'n hysgolion cyfrwng Cymraeg yn gam allweddol ar gyfer blynyddoedd cynnar y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg, er mwyn sicrhau bod rhieni a darpar rieni yn ymwybodol o fanteision gydol oes bod yn ddwyieithog a gallu siarad Cymraeg yng Nghymru, ac yn eu deall y manteision hynny'n llawn.

Drwy ganolbwyntio ar greu'r galw mewn addysg blynyddoedd cynnar a gofal plant nawr, byddwn yn ceisio sicrhau bod pob lle meithrin mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg yn cael ei gymryd. Yn ogystal, bydd y Cyngor yn datblygu dealltwriaeth o wella cyfraddau pontio a chadw rhwng pob cyfnod allweddol, a mentrau ar eu cyfer. Bydd hyn yn ei dro yn cefnogi pob dysgwr sy'n dechrau gydag addysg cyfrwng Cymraeg y blynyddoedd cynnar i barhau â hynny drwy gydol eu haddysg statudol ac addysg bellach. Byddwn yn cyflawni hyn drwy weithio'n agos gyda'n rhanddeiliaid mewnol ac allanol a thrwy gefnogi rhieni a'r gymuned ehangach i ddeall mwy am fanteision addysg cyfrwng Cymraeg. Bydd cyfraddau pontio a chadw yn cael eu monitro'n barhaus drwy gydol y cylch Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg gan y Cyngor, ei fforwm Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg a Grŵp Ffocws Niferoedd Disgyblion y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg.

Bydd Cyngor Bro Morgannwg yn gweithio gyda'n partneriaid yng Nghonsortium Canolbarth y De (CCD) a Choleg Caerdydd a'r Fro (CCF) i gefnogi ein disgyblion a'n hysgolion yn y ffyrdd canlynol:

Consortium Canolbarth y De (CCD)

- Sicrhau addysgu a dysgu o ansawdd uchel ym mhob ysgol Gymraeg.
- Cynnydd yn nifer y disgyblion sy'n trosglwyddo o'r ysgol gynradd i'r uwchradd - gan sicrhau cyfraddau pontio uchel o bob ysgol fwydo cynradd.

- Hyrwyddo manteision addysg Gymraeg gyda rhieni / gofalwyr a sut y gall rhieni / gofalwyr gefnogi hyd yn oed os nad ydynt yn siarad Cymraeg gartref.
- Cyngor y Fro a CCD i weithio gyda chyrrff dyfarnu priodol gan gynnwys CBAC, WJES, Pearson's, Agored Cymru a Chymwysterau Cymru i sicrhau bod yr holl gymwysterau (gan gynnwys Cymwysterau Galwedigaethol) sydd ar gael drwy gyfrwng y Saesneg hefyd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Ar hyn o bryd mae CCD yn buddsoddi arian i ganiatáu cydweithio rhwng ymarferwyr uwchradd cyfrwng Cymraeg a CBAC er mwyn cynhyrchu cymwysterau Lefel 3 cyfrwng Cymraeg a wneir yng Nghymru. Y nod yw ymestyn hyn ymhellach yn y dyfodol. CCD i hwyluso ymarferwyr uwchradd cyfrwng Cymraeg i ddatblygu cymwysterau cyfrwng Cymraeg ymhellach mewn cydweithrediad â chyrrff dyfarnu.
- Cyngor y Fro a CCD i weithio gyda Llywodraeth Cymru i ddileu rhwystrau i ymuno â'r proffesiwn addysgu e.e. yr angen am TGAU gradd B mewn mathemateg a Chymraeg/ Saesneg
- Cyngor y Fro a CCD i weithio gyda Phrifysgolion Hyfforddiant Athrawon i ddenu pobl o ansawdd uchel sy'n siarad Cymraeg i'r proffesiwn addysgu.
- Cyngor y Fro a CCD i weithio gyda Llywodraeth Cymru i sicrhau bod y proffesiwn yn cael ei werthfawrogi gan Lywodraeth Cymru a'r cyhoedd yn gyffredinol (e.e. sicrhau bod cyflog ac amodau athrawon yn cynyddu yn yr un modd â phroffesiynau eraill a sicrhau bod ysgolion yn cael eu hariannu'n briodol) i wneud y proffesiwn yn fwy deniadol.
- Cyngor y Fro i weithio gyda Llywodraeth Cymru i ddarparu cyllid ôl-16 ychwanegol i Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg i alluogi'r ysgol i ddarparu cyrsiau Lefel 2 a Lefel 3 i grwpiau bach o ddysgwyr.

Mae Coleg Caerdydd a'r Fro (CCF) yn gwasanaethu rhanbarth Bro Morgannwg o ran addysg bellach, gan gydweithio a chefnogi nifer o gyrrff i ddarparu a datblygu cwricwlwm Cymraeg ar gyfer dysgwyr ôl-14 ledled y Fro.

Mae esiamplau o hyn yn cynnwys:

- Cynrychiolaeth CCF ar Fforwm Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Fro, gan ddarparu cyfleoedd ymgysylltu gyda Chyngor Bro Morgannwg.
- Datblygu tri sector blaenoriaeth Llywodraeth Cymru, Gwasanaethau Cyhoeddus, Iechyd a Gofal, Gofal Plant gyda chyllid wedi'i gyfrannu gan y Coleg Cymraeg Cenedlaethol fel rhan o system grant datblygu Cymru i gefnogi Cymraeg 2050.
- Cynhelir prosiectau cydweithredol yn rheolaidd gyda Menter y Fro a'r Urdd. Maen nhw'n noddwyr blynyddol balch ar Gŵyl Fach y Fro ac eisteddfod yr Urdd. Mae CCF hefyd yn ymdrechu i greu cyfleoedd cyflogaeth i staff a dysgwyr, gan ddefnyddio eu set sgiliau i gynnal cyfleoedd allgyrsiol cyfrwng Cymraeg i blant cyfrwng Cymraeg ar draws y Fro, megis gweithdai celf gain, sesiynau ffitrwydd.
- Gan weithio gydag Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg, mae CCF wedi datblygu cwricwlwm galwedigaethol Cymraeg/dwyieithog ôl-14 enfawr sy'n caniatáu i ddisgyblion fynychu'r coleg i ddysgu sgil alwedigaethol drwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog. Er enghraifft, gwallt a harddwch, adeiladu.
- Mae CCF yn cael ei arolygu'n rheolaidd gan Estyn, gan ganolbwyntio ar ddarpariaeth Gymraeg/ddwyieithog y coleg fel rhan o'i gylch gwaith ar gyfer arolygu addysg ôl-16.
- Mae CCF yn darparu nifer o gyfleoedd i staff ddysgu, datblygu a defnyddio eu Cymraeg. Maen nhw'n cyfrannu at y prosiect Addysg Bellach Cymraeg Gwaith, gan gyflwyno sesiynau Cymraeg wythnosol i dros 30 o staff ers 2016. Yn ogystal â hyn, cynhelir sawl gweithdy drwy gydol pob blwyddyn academaidd mewn partneriaeth â Sgiliaith yn

cyflwyno sesiynau ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a methodoleg addysgu dwyieithog i staff academaidd a rheolwyr.

- Fel rhan o'u prif gwricwlwm ar draws sawl maes dysgu, cyflwynir cymhwyster Cymraeg yn y Gweithle CBAC gan roi'r sgiliau dwyieithog priodol i ddysgwyr ar gyfer y gweithle.
- Bydd Cyngor y Fro yn gweithio gyda CCF a phartneriaid eraill i ystyried defnyddio technoleg ddigidol i gynyddu'r nifer o gymwysterau sy'n cael eu cynnig drwy gyfrwng y Gymraeg (e.e. e-sgol).

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Ar ddiwedd y cylch Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hwn, bydd capasiti ychwanegol ar gyfer ysgolion a gofal plant wedi'i gyflwyno drwy sicrhau y cymerir mantais lawn o'r cyllid sydd ar gael o Fand B ac C o'r rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, Grant Cyfalaf y Cynnig Gofal Plant, Cynllun Grant Cyfalaf Cyfrwng Cymraeg a ffynonellau mewnol eraill.

Yn ogystal, bydd y Cyngor wedi datblygu dealltwriaeth o wella cyfraddau pontio a chadw rhwng pob cyfnod allweddol, a mentrau ar eu cyfer. Bydd hyn yn ei dro yn cefnogi pob dysgwr sy'n dechrau gydag addysg cyfrwng Cymraeg y blynyddoedd cynnar i barhau â hynny drwy gydol eu haddysg statudol ac addysg bellach. Byddwn yn cyflawni hyn drwy weithio'n agos gyda'n rhanddeiliaid mewnol ac allanol a thrwy gefnogi rhieni a'r gymuned ehangach i ddeall mwy am fanteision addysg cyfrwng Cymraeg.

Bydd y Cyngor yn gweithio gyda Chonsortium Canolbarth y De (CCD) i gefnogi cyfleoedd dysgu proffesiynol, cyfarfodydd rhwydwaith rhanbarthol a rhannu arfer gorau mewn perthynas â darpariaeth ar gyfer y Gymraeg yn CA4 ac Ôl-16. Bydd CCD yn parhau i weithio ar lefel genedlaethol gyda'r rhanbarthau eraill i ddatblygu adnoddau ymhellach ar gyfer ysgolion cyfrwng Cymraeg a Saesneg i gefnogi addysgu'r Gymraeg. Bydd Swyddogion Cymraeg mewn Addysg (SCA) yn rhoi cymorth i ysgolion uwchradd Saesneg ddatblygu eu darpariaeth ymhellach yn CA4 ac uwch. Gweithio gyda darparwyr allanol a Llywodraeth Cymru ar unrhyw fentrau cenedlaethol i hyrwyddo'r Gymraeg yn CA4. Bydd CCD yn parhau i ddatblygu ar y cydweithrediad gyda'r sector uwchradd Cymraeg i ddarparu dysgu proffesiynol pwnc-benodol, yn enwedig mewn meysydd lle ceir prinder ymarferwyr drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae Coleg Caerdydd a'r Fro (CCF) yn gweithio'n agos gydag ysgolion sy'n datblygu ein cyfleoedd cwricwlwm Cymraeg ar gyfer pob maes galw lle bo hynny'n bosibl. Mae hyn yn sicrhau bod llawer o sgiliau galwedigaethol ôl-14 yn cael eu darparu a'u cefnogi drwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog.

Yn ogystal:

- Bydd Cyngor y Fro yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i ddarparu cyllid ôl-16 ychwanegol i Ysgol Gymraeg Bro Morgannwg i alluogi'r ysgol i ddarparu cyrsiau Lefel 2 a Lefel 3 i grwpiau bach o ddysgwyr.
- Cyngor y Fro a CCD i weithio gyda chyrrff dyfarnu a Chymwysterau Cymru i sicrhau bod yr holl gymwysterau (gan gynnwys Cymwysterau Galwedigaethol) ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg.
- Cyngor i weithio gydag ysgolion i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chynnig fel pwnc Safon Uwch mewn ysgolion, a chefnogi ysgolion i gynnal dosbarthiadau llai os oes angen er mwyn gallu sicrhau'r pwnc. Byddwn yn cyflawni hyn drwy weithio gyda CCD i:

- Ddatblygu a gweithredu strategaeth farchnata strategol i hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc Safon Uwch.
- Gweithio gyda darparwyr allanol a LIC ar unrhyw fentrau cenedlaethol i hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc Safon Uwch.
- Ystyried defnyddio'r system e-sgol i gefnogi pynciau TGAU a gwella'r ddewislen e-sgol o ran pynciau Safon Uwch cyfrwng Cymraeg.
- Gweithio gyda darparwyr allanol a LIC ar unrhyw fentrau cenedlaethol i hyrwyddo'r Gymraeg fel pwnc.
- Ystyried cyfleoedd ar gyfer cyllid Ôl-16 ychwanegol i alluogi'r ysgol i gynnal dosbarthiadau llai.
- Sicrhau bod disgyblion sy'n astudio cymhwyster iaith gyntaf, sydd hefyd yn astudio Bagloriaeth Cymru, yn cael eu hasesu drwy gyfrwng y Gymraeg.
- CCD i gefnogi'r athrawon hynny nad oes ganddynt hyder ieithyddol i fynychu'r cwrs sabothol a darparu sesiynau gwella (gloywi iaith) iddynt yn y rhanbarth.
- Rhannu fideos Llywodraeth Cymru - <https://www.youtube.com/cymraeg> yn ystod nosweithiau opsiynau yn ogystal â'u hyrwyddo ymhlith rhieni.
- Ystyried creu fideos astudiaethau achos sy'n olrhain gyrfaedd hyd yma disgyblion a astudiodd y Gymraeg fel pwnc Safon Uwch.
- Cydweithio â'r Coleg Cymraeg a Menter Bro Morgannwg i barhau i fynychu nosweithiau agored ysgolion uwchradd a hyrwyddo astudio drwy gyfrwng y Gymraeg a siarad Cymraeg.
- Sefydlu perthynas agos a chynllunio gyda Gyrfa Cymru er mwyn rhannu negeseuon cadarnhaol.
- Ystyried cynnal Ffair Gyrfaoedd/Swyddi - rhannu pwysigrwydd dwyieithrwydd - cyfres o ffilmiau byrion sy'n portreadu profiad bywyd go iawn yn ogystal â thrwy'r Ymgyrch Hyder.
- Cefnogi ysgolion gyda'r Cwricwlwm i Gymru - edrych ar yr isdeitl 4 diben - "Bydd ein holl blant a phobl ifanc yn cael eu cefnogi i ddatblygu'n ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n... gallu cyfathrebu'n effeithiol mewn gwahanol ffurfiau a lleoliadau, gan ddefnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg." Defnyddio'r uned 'Troi'r Llanw mewn Deng Mlynedd ar Hugain' y Coleg Cymraeg fel modiwl gyda'r holl ddisgyblion.

Deilliant 5: Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau yn yr ysgol

Beth yw'r sefyllfa nawr?

Mae Cyngor Bro Morgannwg wedi ymrwymo i ysbrydoli plant a phobl ifanc i ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob agwedd ar eu bywydau. Mae gweithio gyda phartneriaid ar draws asiantaethau yn lleol yn y Fro a thu hwnt yn allweddol i lwyddiant ein strategaeth. Darperir cyfleoedd i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg mewn lleoliadau ffurfiol ac anffurfiol gan yr ysgolion eu hunain, yn ogystal â phartneriaid fel Mudiad Meithrin, Urdd Gobaith Cymru, Menter Bro Morgannwg. Mae'r cydweithio rhwng Consortiwm Canolbarth y De (CCD) ac ysgolion cyfrwng Gymraeg y Fro yn dda ac mae cyfleoedd i rannu arfer da yn gyfder.

Mae'r Siarter Iaith yn fframwaith cenedlaethol i ymgorffori arferion ac agweddau cadarnhaol tuag at y Gymraeg drwy gynllunio pwrpasol o fewn ysgolion a hyrwyddo defnydd anffurfiol ohoni ymhlith dysgwyr y tu mewn a'r tu allan i'r ysgol, gan ddod â phartneriaid amrywiol at ei gilydd i'w gweithredu. Mae hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg, ar draws y cwricwlwm ac mewn gweithgareddau ehangach, gyda dilyniant ieithyddol wedi'i gynllunio drwy gydol pob cyfnod addysg, yn cynnig cyfle i bob plentyn a pherson ifanc ddod yn gwbl ddwyieithog.

Ers lansio'r Siarter Iaith yn ein hysgolion cyfrwng Gymraeg a'r Siarter Iaith Cymraeg Campus yn ein hysgolion cyfrwng Saesneg, mae'r ysgolion wedi gwneud gwaith arloesol i gynyddu'r defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg o fewn y gymuned ysgol gyfan.

Hydref 2021	Nifer yr Ysgolion		
	Efydd	Arian	Aur
Siarter Iaith (Cyfrwng Gymraeg)	Cynradd - 7 Uwchradd - 0	Cynradd - 5 Uwchradd - 0	Cynradd - 0 Uwchradd - 0
Cymraeg Campus (cyfrwng Saesneg)	Cynradd - 12 Uwchradd - 0	Cynradd - 2 Uwchradd - 0	Cynradd - 0 Uwchradd - 0

Mae Urdd Gobaith Cymru yn fudiad plant a phobl ifanc cenedlaethol gwirfoddol sy'n cynnig cyfleoedd amrywiol i ddefnyddio'r Gymraeg ac ennill profiadau y tu allan i'r ystafell ddosbarth ac yn eu cymunedau gyda gweithgareddau'n lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol.

Mae gan Wasanaeth Ieuencid Cyngor y Fro bartneriaeth hirsefydlog gyda'r Urdd i ddarparu cyfleoedd ieuencid Cymraeg anffurfiol i bobl ifanc ar draws y Fro. Mae'r contract presennol ar waith tan fis Mawrth 2022 ac mae'n cefnogi'r gwaith o ddarparu gweithgareddau yn y gymuned fel clybiau ieuencid a darpariaethau gwyliau, a'r rhai a ddarperir mewn ysgolion megis clybiau dysgwyr Cymraeg amser cinio a dysgu anffurfiol achrededig. Mae cyfarfodydd yn cael eu trefnu'n rheolaidd i fonitro'r contract.

Bydd yr Urdd yn adeiladu ar ei ddarpariaeth bresennol ac yn parhau i geisio barn. Mae sesiynau chwarae am ddim yn ystod gwyliau'r ysgol (Bwrlwm) yn eithriadol o bwysig a phoblogaidd ac ystyrir ymestyn y sesiynau yn y dyfodol o bosibl i sicrhau eu bod ar gael yn ystod yr holl wyliau ysgol (ac eithrio'r Nadolig). Mae clybiau wythnosol yr Urdd hefyd yn parhau i gynnig cyfleoedd cymdeithasol gwerthfawr i blant a phobl ifanc ynghyd â gweithgareddau a gweithdai amrywiol yn ystod gwyliau'r ysgol. Bydd cynnig i gynnig y cynllun RhCGY drwy gyfrwng y Gymraeg yn y Fro yn ystod gwyliau'r haf o 2022 ymlaen yn cael ei archwilio.

Lle rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

Bydd y Cyngor yn sicrhau y bydd pob ysgol, waeth beth fo'i natur ieithyddol, yn gweithio o fewn y Fframwaith Cenedlaethol Siarter Iaith i gyflawni nod Llywodraeth Cymru o sicrhau bod dysgwyr:

- yn hyderus wrth ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg
- yn meithrin agweddau cadarnhaol tuag at yr iaith
- yn cynyddu'r defnydd o'r iaith y tu mewn a'r tu allan i'r ysgol

Bydd y Cyngor yn sicrhau:

- Y bydd dysgu proffesiynol iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu o ansawdd uchel yn amlwg mewn ysgolion a chymorth pwrpasol ar gyfer ysgolion/clystyrau unigol.
- Dysgu proffesiynol a chefnogaeth i Drochi'r Gymraeg.
- Bydd adnoddau i gefnogi'r cwricwlwm newydd yn cael eu datblygu.
- Darperir swyddog arweiniol Consortiwm Canolbarth y De (CCD) dynodedig i bob ysgol i gefnogi Siarter Iaith a chynnydd Cymraeg Campus. Hyrwyddo, cefnogi, herio ac achredu pob ysgol i wneud cynnydd gyda'r Siarter Iaith a Gwobrau Cymraeg Campus. Gwerthuso a rhannu arfer gorau.
- Mae staff yr ysgol, yn unol â Safonau Proffesiynol, yn manteisio ar bob cyfle i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg a defnyddio'r Gymraeg gyda'i gilydd a chyda'r plant a'r bobl ifanc. Hyrwyddo cyrsiau ar-lein, cyrsiau sabothol, apiau dysgu Cymraeg a chysiau o fewn yr awdurdod.
- Cefnogi datblygiad iaith ac ymgysylltu â rhieni. Bydd y Cyngor yn parhau i gydweithio â RhAG fel aelodau o'r Fforwm Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg.
- Rydym yn cryfhau ein partneriaeth â phartneriaid i dargedu gweithgareddau y tu allan i oriau ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg drwy nodi meysydd allweddol drwy ddefnyddio data'r Siarter Iaith.

Bydd Fforwm Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Fro yn ystyried mapio, yn ystod y cylch Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg nesaf, y ddarpariaeth bresennol y tu allan i'r ysgol ar y cyd â darparwyr a rhanddeiliaid eraill i sicrhau darlun cyfredol, nodi'r bylchau a thrafod cydweithio i gynyddu/ehangu'r ddarpariaeth i ateb y galw. Mae gofyn barn y plant/pobl ifanc hefyd yn gam pwysig i ddeall yn well pa ddarpariaeth sy'n apelio er mwyn gweithio i ateb y gofynion hyn.

Hoffai'r Cyngor gyda CCD ddatblygu gwaith y 'Siarter Iaith' (cynradd ac uwchradd) a chydweithredu â rhanddeiliaid y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg gyda'r nod penodol o annog defnydd anffurfiol o'r Gymraeg ymhlith disgyblion y Fro. Bydd hyn yn gofyn am barhau a datblygu a datblygu cyfarfodydd rhwydwaith 'Siarter Iaith' er mwyn i'r arweinwyr rannu syniadau, arfer da, a chydweithio a chynllunio gyda'i gilydd.

Mae Grŵp Marchnata a Hyrwyddo Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Fro yn gweithio gyda CCD i ystyried creu a hyrwyddo gweithgareddau ar gyfer diwrnodau penodol i hyrwyddo'r Gymraeg, fel Diwrnod Shwmae Su'mae, Dydd Miwsig Cymru a Dydd Gŵyl Dewi.

Bydd y CCD ynghyd â rhanddeiliaid yn parhau i adolygu ei fap darpariaeth yn flynyddol fel cofnod o'r hyn sydd ar gael fel y gall plant oedran ysgol ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg yn gymdeithasol ac o fewn eu cymunedau.

Y Cyngor i ystyried creu 'Cynllun Chwaraeon' i sefydlu fforwm i hyrwyddo'r Gymraeg mewn chwaraeon - i gynnwys cynrychiolwyr o, gwasanaethau hamdden, cynrychiolaeth ysgolion, aelodau o dîm Cymraeg CCD, Menter Bro Morgannwg, yr Urdd a chlybiau lleol. Nod y cynllun fydd hybu hyder y staff a'r bobl ifanc i ddefnyddio eu Cymraeg yn gymdeithasol a chlywed y Gymraeg fel iaith fyw. O fewn 5 mlynedd, y nod fyddai gweld mwy o ddisgyblion yn astudio addysg gorfforol drwy gyfrwng y Gymraeg a bod gan fwy o staff, ledled yr awdurdod, yr hyder i addysgu/hyfforddi'n ddwyieithog.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Byddwn yn adolygu ein cyflawniadau yn ystod y cyfnod 5 mlynedd ac yn cynllunio gweithgarwch am y 5 mlynedd canlynol er mwyn cyfrannu at gyflawni gweledigaeth y Cyngor fel yr amlinellir ar ddechrau'r ddogfen hon.

Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn disgwyl y bydd mwy o gyfleoedd erbyn 2032 i blant a phobl ifanc ym Mro Morgannwg ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob agwedd ar eu bywydau. Ni ddylai'r cyfleoedd hyn fod yn gyfyngedig a dylent fodoli, yn ffurfiol ac yn anffurfiol, mewn ystod eang o weithgareddau cymdeithasol, diwylliannol a chwaraeon y tu mewn a'r tu allan i'n hysgolion. Cydnabyddir ei bod yn angenrheidiol i'r Cyngor barhau i hyrwyddo arferion ac agweddau cadarnhaol tuag at y Gymraeg yn y Fro i gefnogi gweledigaeth Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg.

Deilliant 6: Cynnydd yn y ddarpariaeth Gymraeg ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn unol â'r dyletswyddau a osodir gan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.

Beth yw'r sefyllfa nawr?

Mae'r Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i fodloni gofynion Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Tribiwnlys Addysg 2018 (Deddf ADYTA 2018) o ran trawsnewid disgwyliadau a chanlyniadau ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY).

Mae hyn yn darparu fframwaith statudol newydd ar gyfer cefnogi plant ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) ac mae Cod gorfodol yn cyd-fynd ag ef sy'n sicrhau bod gan y system newydd gyfres o baramedrau clir y gellir eu gorfodi'n gyfreithiol lle mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, colegau addysg bellach a gwasanaethau iechyd sy'n gyfrifol am ddarparu gwasanaethau i blant a phobl ifanc ag ADY weithredu. Dyma nod y dull gweithredu newydd, fel y nodir yn y Cod:

Cefnogi'r broses o greu system addysg gwbl gynhwysol lle mae pob dysgwr yn cael y cyfle i lwyddo a chael mynediad i addysg sy'n diwallu eu hanghenion ac sy'n eu galluogi i gymryd rhan mewn dysgu, elwa ohono a'i fwynhau.

Mae'r fframwaith statudol newydd yn seiliedig ar y 5 egwyddor ganlynol:

- Ymagwedd sy'n seiliedig ar hawliau lle mae barn, dymuniadau a theimladau'r plentyn, rhiant neu berson ifanc y plentyn yn ganolog i gynllunio a darparu cymorth; a galluogir y plentyn, rhiant y plentyn neu berson ifanc i gymryd rhan mor lawn â phosibl yn y prosesau gwneud penderfyniadau a bod ganddo hawliau effeithiol i herio penderfyniadau ynghylch ADY, y ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a materion cysylltiedig.
- Nodi'n gynnar, ymyrryd a chynllunio pontio effeithiol lle nodir anghenion a rhoi darpariaeth ar waith cyn gynted â phosibl a lle bo'n bosibl rhoddir ymyriadau ar waith i atal ADY rhag datblygu neu ddwysáu.
- Cydweithredu lle mae gwasanaethau'n gweithio gyda'i gilydd i sicrhau bod ADY yn cael ei nodi'n gynnar a bod cymorth cydgysylltiedig priodol yn cael ei roi ar waith i alluogi plant a phobl ifanc i gyflawni disgwyliadau, profiadau a chanlyniadau cadarnhaol.
- Addysg gynhwysol sy'n cefnogi cyfranogiad llawn mewn addysg brif ffrwd, yn lle bynnag y bo'n ymarferol ac ymagwedd lleoliad cyfan o ddiwallu anghenion dysgwyr ag ADY.
- System ddwyieithog lle cymerir pob cam rhesymol i ddarparu darpariaeth ddysgu ychwanegol yn Gymraeg.

Ym Mro Morgannwg rydym wedi gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu a gweithredu cynllun rhanbarthol i sicrhau bod Rhanbarth Canolbarth y De yn gallu bodloni gofynion y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg wrth drawsnewid disgwyliadau a chanlyniadau ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY).

Mae'r pedair blaenoriaeth ranbarthol lefel uchel ganlynol yn manylu ar sut mae Rhanbarth Canolbarth y De wedi mynd ati i baratoi ar gyfer gweithredu Deddf ADYTA:

- Drwy weithio mewn partneriaeth, datblygu dealltwriaeth ar draws asiantaethau o arfer sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn er mwyn hwyluso trafodaeth gydweithredol am anghenion, canlyniadau a darpariaeth gyda phawb dan sylw.

- Datblygu cysondeb arfer wrth gynhyrchu cynlluniau datblygu unigol o ansawdd uchel (CDU) a'r trefniadau cyfatebol sy'n angenrheidiol ar gyfer monitro ac adolygu eu heffaith ar gynnydd dysgwyr.
- Archwilio'r trefniadau rhwng yr ALI a'i bartneriaid cyflawni ar gyfer adolygu ansawdd a digonolrwydd darpariaeth ddysgu ychwanegol i ddiwallu anghenion ei phoblogaeth o ddysgwyr ag ADY nawr ac yn y dyfodol.
- Sefydlu cyfres o egwyddorion sy'n mynegi pryd y byddai'n rhesymol i'r ALI sicrhau Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol
- Darparu gwybodaeth a chynghor cyson a thryloyw am y system ADY newydd a datblygu dull integredig o fynd i'r afael ag anghydfodau ac anghytundebau fel y gellir eu hosgoi neu eu datrys yn gynnar.
- Datblygu prosesau i gefnogi'r ffordd newydd o weithio a gwella systemau gwybodaeth reoli, gan gynnwys seilwaith TG i sicrhau y gall y trefniadau ADY newydd a'r hen drefniadau AAA gydfodoli dros y cyfnod gweithredu.

Cyflwynwyd rhaglen ddysgu broffesiynol gynhwysfawr i'r Cyrff Cyhoeddus a Deddfwriaethol ym Mro Morgannwg er mwyn paratoi ar gyfer gweithredu'r Ddeddf ym mis Medi 2021. Cyflwynwyd hyn yn ddwyieithog a chynhyrchir yr holl ddeunyddiau canllaw yn Gymraeg a bydd hyn yn parhau i fod felly yn y dyfodol

Cyflwynwyd sesiynau hyfforddi a chodi ymwybyddiaeth dwyieithog hefyd i Lywodraethwyr Ysgol a Phenaethiaid

Trefnwyd digwyddiad ar y cyd rhwng y pum awdurdod lleol a'r consortiwm i rannu gwybodaeth am adnoddau cyfrwng Cymraeg ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol a thrafod pa ddatblygiadau pellach oedd eu hangen. Roedd yn ddigwyddiad llwyddiannus iawn gyda chyfradd presenoldeb uchel a chynrychiolaeth o ysgolion ar draws y pum awdurdod lleol.

Yn ogystal, roedd swyddogion cynhwysiant o bob awdurdod lleol yn bresennol ochr yn ochr â Swyddog Safonau a Pholisi Cymru ar gyfer CCD a'r Arweinydd Trawsnewid ADY rhanbarthol. Gwnaed argymhellion yn y cyfarfod ac o ganlyniad cymerwyd y camau canlynol:

- Tynnwyd sylw at y diffyg deunyddiau asesu priodol sydd ar gael yn Gymraeg. O ganlyniad, comisiynwyd Prifysgol Caerdydd i ddatblygu prawf darllen Cymraeg. Mae'r prawf darllen bellach wedi'i ddatblygu sy'n ddatblygiad arloesol a fydd yn cael effaith gadarnhaol ledled Cymru. Ar hyn o bryd mae'r prawf yn cael ei dreialu mewn nifer o ysgolion cyfrwng Cymraeg cyn ei weithredu'n ehangach.
- Tynnwyd sylw hefyd at y diffyg adnoddau cyfrwng Cymraeg ar gyfer ADY fel pryder. Er mwyn sicrhau bod staff yn ymwybodol o'r ystod o adnoddau sydd ar gael ac i hwyluso cysondeb yn ymarferol, crëwyd dogfen ganolog sy'n manylu ar yr holl adnoddau cyfrwng Cymraeg gwahanol sy'n cael eu defnyddio ar draws y rhanbarth ar hyn o bryd.
- Nodwyd hefyd bod diffyg cyfleoedd hyfforddi i staff sy'n gweithio mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg yn broblem. O ganlyniad, crëwyd cyfeiriadur sy'n rhestru'r holl ddatblygiad proffesiynol gwahanol a gynigir gan ymarferwyr arbenigol drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae cyfeiriadur hyfforddi Consortiwm Canolbarth y De (CCD) wedi bod yn ddatblygiad rhanbarthol ac mae wedi galluogi ysgolion ledled y consortiwm i fanteisio ar ystod eang iawn o gyfleoedd hyfforddi sy'n cwmpasu pob agwedd ar ADY.

Mae gwasanaeth allgymorth sefydledig ym Mro Morgannwg sy'n rhoi cymorth i ysgolion ar gyfer disgyblion ag ADY. Yn dilyn dadansoddiad o'r gweithlu, nodwyd bod angen arbenigwyr ychwanegol sy'n siarad Cymraeg i gefnogi ysgolion ym meysydd awtistiaeth ac iechyd cymdeithasol, emosiynol a meddyliol.

Mae Cyngor Bro Morgannwg wedi datblygu darpariaeth allgymorth lwyddiannus iawn o'r ysgol arbennig (Ysgol y Deri) i ysgolion prif ffrwd i gynnig hyfforddiant a chymorth a galluogi mwy o ddisgyblion ag awtistiaeth ac anawsterau cymdeithasol, emosiynol ac iechyd meddwl i aros mewn lleoliad prif ffrwd.

Nid oedd y tîm allgymorth yn cynnwys unrhyw siaradwyr Cymraeg ac felly nodwyd angen i hyfforddi athrawon cyfrwng Cymraeg mewn meysydd arbenigol o ADY fel y gellir adlewyrchu'r ddarpariaeth allgymorth bresennol gyda darpariaeth allgymorth ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg. Mewn ymateb, defnyddiwyd y grant clwstwr cyflenwi mewn ysgolion mewn ffordd arloesol i ariannu secondiad i athro mewn ysgol cyfrwng Cymraeg brif ffrwd weithio a hyfforddi'n llawn amser yn yr ysgol arbennig Ysgol Y Deri. Bu hyn yn llwyddiannus ac erbyn hyn mae gan y tîm allgymorth ddau aelod o staff sy'n siarad Cymraeg sy'n gweithio fel rhan o'r tîm hynod effeithiol hwn.

Er gwaethaf y cynnydd mewn staff sy'n siarad Cymraeg mewn timau allgymorth, mae recriwtio i feysydd fel nam ar y synhwyrâu a lleferydd ac iaith yn parhau i fod yn her a bydd yn ffocws ar gyfer datblygu yn y dyfodol.

Ar hyn o bryd nid oes unrhyw ganolfannau adnoddau arbenigol ym Mro Morgannwg ynghlwm wrth ysgolion Cymraeg. Cefnogir disgyblion mewn ysgolion Cymraeg gan dimau allgymorth a lle mae angen cyllid ychwanegol i gefnogi'r lleoliad prif ffrwd gall ysgolion gael mynediad i gronfa anghenion ychwanegol.

Ar hyn o bryd, mae nifer y plant a'r bobl ifanc mewn ysgolion prif ffrwd Cymraeg sy'n dangos cymhlethdod angen a fyddai'n gofyn am fynediad at ddarpariaeth arbenigol yn isel iawn, ac nid yw'n cyfiawnhau datblygu darpariaeth arbenigol leol. Mewn nifer fach o achosion lle mae angen darpariaeth arbenigol comisiynir lleoedd gan awdurdodau lleol cyfagos. Bydd yr angen i ddatblygu darpariaeth leol yn cael ei adolygu'n barhaus.

Lle rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

Yn unol ag ADYTA 2018 mae'n ofynnol i bob ALI weithio gyda'i bartneriaid cyflawni i adolygu ansawdd a digonolrwydd darpariaeth ddysgu ychwanegol i ddiwallu anghenion ei phoblogaeth o ddysgwyr ag ADY nawr ac yn y dyfodol.

Yn ogystal, un o egwyddorion allweddol y Ddeddf yw datblygu system ddwyieithog lle cymerir pob cam rhesymol i ddarparu darpariaeth ddysgu ychwanegol yn Gymraeg.

Dros y 5 mlynedd nesaf bydd yr awdurdod lleol yn defnyddio ystod eang o ddata meintiol ac ansoddol i adolygu'r holl ddarpariaeth ADY yn barhaus ond bydd ffocws penodol hefyd ar ddarpariaeth Gymraeg er mwyn:

- Nodi nifer y dysgwyr ag ADY mewn lleoliadau addysgol Cymraeg

- Dadansoddi deilliannau dysgwyr Cymraeg ag ADY
- Nodi cymhlethdod yr angen a'r gwahanol fathau o ADY a brofir gan ddysgwyr
- Monitro gofynion y gweithlu a'r gallu i ddarparu cymorth drwy gyfrwng y Gymraeg
- Monitro'r angen ac, os oes angen, datblygu lleoliadau arbenigol lleol mewn ysgolion Cymraeg ar gyfer ADY cymhleth

Yn seiliedig ar yr adolygiad parhaus hwn o ddarpariaeth ADY bydd swyddogion o fewn y Gyfarwyddiaeth Dysgu a Sgiliau yn adrodd ar gynnydd o ran bodloni gofynion Deddf ADYTA 2018, nodi unrhyw fylchau yn nigonolrwydd y ddarpariaeth a gwneud argymhellion o ran y camau priodol sydd eu hangen.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Erbyn diwedd y cynllun deng mlynedd byddem yn disgwyl y bydd gan y Cyngor brosesau effeithiol ar waith i sicrhau bod yr holl gamau rhesymol wedi'u cymryd i sicrhau darpariaeth ADY ddigonol yn Gymraeg fel y nodir yn Neddf ADYTA 2018. Yn ymarferol, y nod fydd cyflawni'r canlynol:

- Darparu cyngor, arweiniad a chymorth cyfrwng Cymraeg ar gyfer lleoliadau cyfrwng Cymraeg a dysgwyr cyfrwng Cymraeg ag ADY
- Mynediad at ystod lawn o weithwyr proffesiynol sy'n gallu gweithio gydag ysgolion i gefnogi cynhwysiant drwy gyfrwng y Gymraeg
- Cynnydd yn nifer yr offer asesu arbenigol a'r ymyriadau sydd ar gael yn y Gymraeg
- Cynnig dysgu proffesiynol cynhwysfawr yn ddwyieithog ym mhob maes ADY
- Darpariaeth cyfrwng Cymraeg briodol ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol cymhleth naill ai yn eu hysgolion prif ffrwd neu mewn lleoliadau arbenigol lle bo angen

Deilliant 7: Cynyddu nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg

Beth yw'r sefyllfa nawr?

Gallu Cymraeg athrawon ym Mro Morgannwg 2020/21

(Adolygiad Stats Cymru - Medi 2021)

Mae'r Cyfrifiad Blynyddol o'r Gweithlu Ysgolion (CBGY) yn gasgliad data statudol blynyddol o wybodaeth am y gweithlu mewn ysgolion a gynhelir yng Nghymru a chaiff ei ddychwelyd at Lywodraeth Cymru bob mis Tachwedd. Cyhoeddwyd y cyfrifiad am y tro cyntaf yn ddiweddar yn 2019 ac mae'n ymdrin â gwahanol agweddau ar weithlu ysgolion Cymru. Nid yw'r data ar gyfer 2019 wedi'i gynnwys isod oherwydd yn sgil newidiadau gan Lywodraeth Cymru i gyfrifo niferoedd ar gyfer 2020, nid oes modd cymharu'r ffigurau ar gyfer 2020 yn uniongyrchol â ffigurau 2019.

Cyfanswm 2020/21 (Pob ysgol – cyfrwng Cymraeg a Saesneg)								Cyfanswm
Dim sgiliau	Lefel Mynediad	Lefel Sylfaenol	Lefel Canolradd	Lefel Uwch	Lefel Hyfedredd	Gwybodaeth heb ei derbyn	Anhysbys	
315	380	115	185	75	180	5	-	1255

Cyfanswm 2020/21 (Cynradd – Cyfrwng Cymraeg a Saesneg)								Cyfanswm
Dim sgiliau	Lefel Mynediad	Lefel Sylfaenol	Lefel Canolradd	Lefel Uwch	Lefel Hyfedredd	Gwybodaeth heb ei derbyn	Anhysbys	
10	205	95	150	65	70	*	-	595

Cyfanswm 2020/21 (Uwchradd – Cyfrwng Cymraeg a Saesneg)								Cyfanswm
Dim sgiliau	Lefel Mynediad	Lefel Sylfaenol	Lefel Canolradd	Lefel Uwch	Lefel Hyfedredd	Gwybodaeth heb ei derbyn	Anhysbys	
255	160	20	30	15	30	*	-	510

Cyfanswm 2020/21 (ysgolion cyfrwng Cymraeg yn unig – Cynradd ac Uwchradd)								Cyfanswm
Dim sgiliau	Lefel Mynediad	Lefel Sylfaenol	Lefel Canolradd	Lefel Uwch	Lefel Hyfedredd	Gwybodaeth heb ei derbyn	Anhysbys	
-	-	-	-	40	115	-	-	155

Addysgu / gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg ym Mro Morgannwg

Cyfanswm 2020/21					Cyfanswm
Addysgu / gweithio yn y Gymraeg yn y swydd bresennol	Gallu addysgu / gweithio yn Gymraeg ond ddim yn gwneud hynny yn y swydd bresennol	Methu addysgu / gweithio yn Gymraeg	Addysgu Cymraeg fel pwnc yn unig	Anhysbys	
185	65	575	435	-	1255

Gallu Staff Cymorth ym Mro Morgannwg i siarad Cymraeg

Cyfanswm 2020/21 (Pob ysgol – cyfrwng Cymraeg a Saesneg)								Cyfanswm
Dim sgiliau	Lefel Mynediad	Lefel Sylfaenol	Lefel Canolradd	Lefel Uwch	Lefel Hyfedredd	Gwybodaeth heb ei derbyn	Anhysbys	
680	380	75	40	30	90	10	-	1310

Cyfanswm 2020/21 (ysgolion cyfrwng Cymraeg yn unig)								Cyfanswm
Dim sgiliau	Lefel Mynediad	Lefel Sylfaenol	Lefel Canolradd	Lefel Uwch	Lefel Hyfedredd	Gwybodaeth heb ei derbyn	Anhysbys	
10	*	*	5	20	70	-	-	110

Ffynhonnell: Cyfrifiadau Cyfrifiad Blynyddol Gweithlu Ysgolion (CBGY) drwy Stats Cymru
<https://statswales.gov.wales/Catalogue/Education-and-Skills/Schools-and-Teachers/teachers-and-support-staff/school-workforce-annual-census/welsh-language/welshability-by-localauthority>

* = niferoedd yn fwy na sero ond llai na phump. Mae nifer yr athrawon wedi'u talgrynnu i'r 5 agosaf.

Ansawdd ystadegol

Nid yw'r wybodaeth a gasglwyd ar gyfer 2019 a 2020 wedi myn drwy broses ddilysu derfynol ffurfiol. Fodd bynnag, mae gwahanol gamau o ddilysu awtomataidd a gwirio synnwyr yn rhan o'r broses er mwyn sicrhau data o ansawdd uchel i lywio'r gwaith o lunio polisïau.

Gwybodaeth am ddiwygiadau

Awst 2021 - Cyflwynwyd methodoleg well i roi cyfrif ar gyfer cofnodion dyblyg a allai fod wedi arwain at rai diwygiadau bach i'r dadansoddiad o rai nodweddion staff yn y data niferoedd staff ar gyfer 2019.

Medi 2021 - Adnabuwyd problem a effeithiodd ar ryddhau canlyniadau'r cyfrifiad gweithlu ysgolion 2020. Mae hyn yn effeithio ar y data a gyhoeddir ar niferoedd, cyfwerth ag amser llawn a chywertheion person llawn (FPE) ar gyfer athrawon. O ganlyniad i hyn, mae Llywodraeth Cymru wedi adolygu'r fethodoleg ar gyfer cael cyfrifiadau ar lefel Cymru ac awdurdodau lleol. Digwyddodd y broblem lle hepgorwyd rolau staff penodol o'r cyfrifiadau.

Mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn monitro canlyniadau'r CBGY a bydd yn defnyddio'r data hwn yn gynyddol bob blwyddyn i lywio a chefnogi cynllunio'r gweithlu o ran addysg Gymraeg drwy oes CSCA y Fro. Bydd gwybodaeth a gwybodaeth leol a gasglwyd gan Bartneriaid Gwella (PGau) yng Nghonsortium Canolbarth y De (CCD), Adnoddau Dynol ac Uned Cymorth i Lywodraethwyr y Cyngor (UCLI) hefyd yn cael eu defnyddio i ategu data'r cyfrifiad.

Mae gwefan Llywodraeth Cymru Stats Cymru sy'n cynnal data CBGY wedi'i labelu ar hyn o bryd fel 'Ystadegau arbrolfol' ac mae'r fethodoleg yn dal i gael ei datblygu. Efallai y bydd angen gwneud rhagor o waith hefyd i wella cywirdeb y data ffynhonnell a gofnodir gan ysgolion y Fro ar gyfer y CBGY blynyddol.

Mae arwyddion cynnar gan Lywodraeth Cymru yn awgrymu bod Cymru'n mynd i'r cyfeiriad cywir o ran athrawon cynradd, ond bod angen canolbwyntio'n benodol ar gynyddu nifer yr athrawon uwchradd sy'n gallu dysgu Cymraeg neu 30 pwn arall drwy gyfrwng y Gymraeg. Helpodd Rheoliadau Safonau'r Gymraeg a gyflwynwyd ar 1 Ebrill 2016 i gymell ymgyrch y Cyngor i wella sgiliau ieithyddol Cymraeg ein gweithlu ac felly gwella'r gwasanaethau a ddarparwn i'n trigolion. Y sefyllfa ddiodyn yw bod pob swydd ym mhob agwedd ar fywyd ysgol yn cael ei hysbysebu fel 'sgiliau iaith Gymraeg yn ddymunol' a bydd rhaglen o hyfforddiant yn parhau i gael ei hyrwyddo.

Bydd y Cyngor yn ceisio craffu ar ddata CBGY bob blwyddyn:

- Nodi swyddi gwag ym Mro Morgannwg yn ôl y math o ysgol e.e. cynradd, uwchradd, arbennig a nodi unrhyw 'dueddiadau' o ran swyddi gwag.
- Monitro nifer yr athrawon sydd eu hangen ym mro Morgannwg fesul math o ysgol (a phwnc os yw'n berthnasol) – yn seiliedig ar y sefyllfa bresennol ac er mwyn ymateb i dargedau CSCA y Fro?
- Monitro nifer y Penaethiaid a'r Dirprwy Benaethiaid sydd eu hangen, yn seiliedig ar y sefyllfa bresennol, ac er mwyn ymateb i dargedau CSCA y Fro.

Lle rydym yn anelu at fod o fewn 5 mlynedd cyntaf y Cynllun hwn a sut rydym yn bwriadu cyrraedd yno?

Mae datblygu'r gweithlu ym Mro Morgannwg i gefnogi addysg Gymraeg yn hanfodol er mwyn cyfrannu at weledigaeth Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050, a hefyd i gyrraedd ein targed o 24% o ddysgwyr Blwyddyn 1 mewn addysg Gymraeg erbyn 2031-32. Bydd cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yn gofyn am gydweithio a gweithio mewn partneriaeth â rhanddeiliaid ac asiantaethau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol gyda'r nod penodol o ehangu, denu, recriwtio, hyfforddi, datblygu a chadw gweithlu effeithiol mewn lleoliadau gofal plant, y blynyddoedd cynnar, ysgolion ac ôl-16.

Sefydlwyd Grŵp Cynllunio Gweithlu CSCA fel is-grŵp i Fforwm CSCA y Fro gan ganolbwyntio'n benodol ar y sectorau gofal plant a'r blynyddoedd cynnar i ystyried yn benodol y ffordd orau o gefnogi'r cynnydd a ragwelir mewn gofal plant Cymraeg a darpariaeth blynyddoedd cynnar Cymraeg ym Mro Morgannwg. Gwahoddir rhanddeiliaid perthnasol iddo fel Mudiad Meithrin, Menter Bro Morgannwg a RhAG ynghyd â swyddogion perthnasol allweddol y Cyngor. Bydd datblygu gweithlu i gefnogi gofal plant cyfrwng Cymraeg a lleoliadau blynyddoedd cynnar fel sesiynau Ti a Fi a Cymraeg I Blant, ac yna Cylch Meithrin, yn hanfodol er mwyn i Fro Morgannwg gyrraedd ei tharged o 24% o ddysgwyr Blwyddyn 1 erbyn 2031-32.

Bydd y Cyngor yn cydweithio â Llywodraeth Cymru, Fforwm CSCA y Fro a Chonsortium Canolbarth y De (CCD) i gyrraedd ei darged o 24% o ddysgwyr Blwyddyn 1 erbyn 2031-32. Bydd hyn yn cynnwys ystyried cefnogi, hyrwyddo neu ddatblygu'r strategaethau gweithlu cenedlaethol a hyrwyddir gan Lywodraeth Cymru:

- Iaith Athrawon Yfory - yn targedu hyfforddiant athrawon myfyrwyr TAR uwchradd i addysgu pob pwnc drwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog.
- Gweithio gyda darparwyr Cyngor y Gweithlu Addysg (CGA) ac Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) i ategu a chefnogi recriwtio a gweithredu ymgyrch cyfryngau digidol i farchnata i grwpiau penodol o ddarpar athrawon, gan gynnwys graddedigion cyfrwng Cymraeg.
- datblygu llwybrau amgen i addysgu drwy lwybrau rhan-amser a mewn swydd.
- Cyrsiau pontio peilot ar gyfer athrawon â statws athro cymwysedig (SAC) sy'n addysgu yn y sector cynradd i dderbyn hyfforddiant a chymorth ychwanegol er mwyn newid ac addysgu yn y sector uwchradd.
- Gweithio gyda phartneriaethau Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) i gyflwyno Rhaglenni AGA achrededig. Mae'r rhaglenni'n cynnwys gofyniad i gynnwys o leiaf 25 awr o hyfforddiant iaith Gymraeg.

- Rhaglen o weithgareddau gyda'r nod o gynyddu nifer y dysgwyr sy'n astudio'r Gymraeg ar Lefel A a hyrwyddo llwybr at ddysgu Cymraeg fel pwnc. Mewn partneriaeth â'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol,
- Dosbarthu cyllid penodol i'r consortia rhanbarthol o gyllideb Codi Safonau mewn Ysgolion i gefnogi'r gwaith o ddarparu dysgu a a datblygiad proffesiynol Cymraeg.
- Parhau i wella sgiliau Cymraeg ymarferwyr drwy'r Cynllun Sabothol Cymraeg.

Bydd y Cyngor yn gweithio gyda Chonsortium Canolbarth y De (CCD) a'r Academi Genedlaethol Arweinyddiaeth Addysgol i ddatblygu arweinwyr ysgolion ar gyfer ysgolion Cymraeg ym Mro Morgannwg. Bydd Partneriaid Gwella (PGau) o'r CCD yn nodi, yn annog ac yn cefnogi ceisiadau gan ymgeiswyr priodol ar gyfer rhaglenni datblygu arweinyddiaeth cenedlaethol perthnasol. Mae'r rhain yn cynnwys y Rhaglen Darpar Benaethiaid (RhDB/AHP), rhaglen ddatblygu blwyddyn ar gyfer darpar arweinwyr ysgol uchelgeisiol sydd â dyheadau ar gyfer prifathrawiaeth. Mae AHP yn rhagofyniad ar gyfer y cymhwyster Cymhwyster Proffesiynol Cenedlaethol ar gyfer Prifathrawiaeth (CPCP) sy'n orfodol i fod yn Bennaeth. Bydd y Cyngor a'r CCD yn monitro nifer yr ymgeiswyr Cymraeg ar y rhaglenni arweinyddiaeth cenedlaethol gan gynnwys adroddiadau cyrchfannau ar gyfer ymgeiswyr CPCP

Bydd CCD yn parhau i weithio'n agos gyda phartneriaethau Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) i gefnogi athrawon sy'n fyfyrwyr ac i sicrhau bod ysgolion Cymraeg yn cael eu nodi fel ysgolion arweiniol, ysgolion hyfforddiant neu rai lleoliad. Bydd CCD yn gweithio gyda phartneriaid allanol i hyrwyddo mentrau ar lwybrau i addysgu a rhannu unrhyw wybodaeth berthnasol gydag ysgolion. Bydd dysgu proffesiynol a chymorth proffesiynol i Athrawon Newydd Gymhwyso yn parhau i gael ei ddatblygu a'i ddarparu, yn enwedig drwy rôl mentoriaid sefydlu rhanbarthol.

Bydd CCD yn helpu athrawon a gweithwyr cymorth dysgu yn ysgolion y Fro i wella eu sgiliau Cymraeg a'u sgiliau addysgu Cymraeg drwy ddadansoddi data'r Fframwaith Iaith fel gwaelodlin ar gyfer y gwelliant sydd ei angen a darparu dysgu proffesiynol Datblygu'r Gymraeg ar wahanol lefelau. Mae cymorth effeithiol a pharhaus ar gael i gyfranogwyr Rhaglen Sabothol y Gymraeg ar ôl dychwelyd i'r ysgol sy'n cynnwys sesiynau diweddarau bob tymor i rannu arfer gorau a pharhau i ddatblygu iaith ymarferwyr.

Bydd CCD drwy waith y Swyddog Cymraeg mewn Addysg (SCmA), yn rhoi cyngor, cymorth ac arweiniad i ysgolion ar sut i adlewyrchu sgiliau Cymraeg athrawon a gweithwyr cymorth dysgu mewn ysgolion yn gywir wrth gwblhau Cyfrifiad Blynyddol Gweithlu'r Ysgol (CBGY).

Mae '*Gyda'n Gilydd*' wedi darparu rhaglen o ddatblygiad proffesiynol ar gyfer y sector uwchradd sydd wedi cael derbyniad da. Ar lefel uwchradd, mae '*Gyda'n Gilydd*' yn darparu cymorth i ddatblygu rhai nad ydynt yn arbenigwyr i addysgu pwnc arall hyd at safon TGAU. Codir pryderon mewn rhai pynciau gan gynnwys mathemateg, gwyddoniaeth a Saesneg ar lefel uwchradd. Mae CCD yn gweithio'n gyson gyda'n rhanddeiliaid i'w cefnogi.

Mae Coleg Caerdydd a'r Fro yn cyflwyno tystysgrif ôl-raddedig ôl-16 mewn Addysg (TAR) a chwrs Gradd Sylfaen mewn Addysg Plentynod. Mae'r rhain ynghyd â rhaglenni dysgu a datblygu yn cynnig ffocws ar gyfleoedd gyrfa Cymraeg.

Ble rydym yn disgwyl bod ar ddiwedd ein Cynllun deng mlynedd?

Mae datblygu'r gweithlu ym Mro Morgannwg i gefnogi addysg cyfrwng Cymraeg yn hanfodol er mwyn cyfrannu at weledigaeth Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050, a hefyd i gyrraedd ein targed o 24% o ddysgwyr Blwyddyn 1 mewn addysg Gymraeg erbyn 2031-32. Bydd cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yn gofyn am gydweithio a gweithio mewn partneriaeth â rhanddeiliaid ac asiantaethau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol gyda'r nod penodol o ehangu, denu, recriwtio, hyfforddi, datblygu a chadw gweithlu effeithiol mewn lleoliadau gofal plant, y blynyddoedd cynnar, mewn ysgolion a lleoliadau ôl-16.

Bydd gan Fforwm CSCA y Fro rôl bwysig yn cefnogi ac yn herio Cyngor Bro Morgannwg i gyrraedd ei darged. Fodd bynnag, cydnabyddir nad yw'r Cyngor yn gallu llwyddo heb yr amser, yr ymdrech a'r ymrwymiad gan yr holl rhanddeiliaid ac asiantaethau sydd oll â rôl allweddol i gyfrannu at weledigaeth Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr erbyn 2050.

Sut y byddwn yn gweithio gydag eraill i gyflawni ein gweledigaeth

Mae Fforwm Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) y Fro wedi hen sefydlu ac mae'r Fforwm yn gweithredu fel cyfaill beirniadol i herio a chefnogi Cyngor Bro Morgannwg wrth ddrafftio ei Gynllun, ei weithredu a'i werthuso yn unol â Rheoliadau Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019.

Mae Cyngor Bro Morgannwg drwy Fforwm CSCA y Fro wedi elwa ar y cyfleoedd i weithio mewn partneriaeth â'r holl randdeiliaid a bydd y Cyngor yn gwneud pob ymdrech i barhau i adeiladu a chynnal perthynas waith adeiladol gyda'r holl grwpiau a sefydliadau perthnasol a all gyfrannu at lwyddiant CSCA y Fro 2022-32.

Bydd Fforwm CSCA y Fro yn cyfarfod yn rheolaidd drwy gydol oes ei Gynllun 2022-2032. Gwahoddir rhanddeiliaid presennol i fynychu'r cyfarfodydd ac rydym yn croesawu diddordeb gan unrhyw grwpiau a sefydliadau perthnasol eraill a all ymrwymo, cyfrannu a'n helpu i ddatblygu addysg cyfrwng Cymraeg. Cysylltwch â Jeremy Morgan yn jmorgan@valeofglamorgan.gov.uk i drafod os ydych chi'n teimlo y gallwch chi gyfrannu.

Mae'r grwpiau a'r sefydliadau a gynrychiolir ar Fforwm CSCA y Fro yn cynnwys:

- Llywodraeth Cymru - Pennaeth Cynllunio Cymraeg mewn Addysg
- Uwch Swyddogion/Rheolwyr Addysg Cyngor Bro Morgannwg (sy'n berthnasol i'r CSCA)
- Consortiwm Canolbarth y De (CCD) – Uwch Arweinydd Strategol ar gyfer Polisi, Safonau a Gwella'r Gymraeg
- Penaethiaid Bro Morgannwg – Cynrychiolaeth Ysgolion Cyfrwng Cymraeg a Saesneg
- Coleg Caerdydd a'r Fro
- Mudiad Meithrin
- RhAG – Rhieni dros Addysg Gymraeg
- Menter Bro Morgannwg
- Urdd Gobaith Cymru

Mae rhanddeiliaid wedi nodi wrth ddrafftio Cynllun y Fro 2022-2032 y gofyniad i sefydlu nifer o grwpiau i gefnogi gwaith Fforwm CSCA y Fro.

Mae Grŵp Ffocws Niferoedd Disgyblion Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg eisoes wedi'i sefydlu i weithio'n uniongyrchol gyda Phenaethiaid ysgolion cyfrwng Cymraeg i nodi unrhyw fesurau neu gamau gweithredu i helpu i gynyddu nifer y disgyblion a chadw disgyblion yn eu hysgolion. Bydd y grŵp hefyd yn cefnogi ysgolion i geisio sicrhau nad yw disgyblion yn cael eu colli wrth bontio rhwng cyfnodau allweddol ac yn arbennig rhwng y cyfnod cynradd ac uwchradd.

Sefydlwyd Grŵp Marchnata a Hyrwyddo Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg hefyd i ddatblygu strategaeth i hyrwyddo, annog a chefnogi'r dewis o addysg cyfrwng Cymraeg ym Mro Morgannwg. Bydd RhAG yn helpu'r Cyngor o ganlyniad i'w brofiad yn y maes hwn o weithio gydag awdurdodau lleol eraill yn Ne Cymru.

Sefydlwyd Grŵp Cynllunio Gweithlu Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg a ffurfiwyd fel is-grŵp o Fforwm CSCA y Fro gan ganolbwyntio'n benodol ar y sector gofal plant a'r blynyddoedd cynnar i ystyried yn benodol y ffordd orau o gefnogi'r cynnydd mewn gofal plant cyfrwng Cymraeg a darpariaeth blynyddoedd cynnar ym Mro Morgannwg. Gwahoddir rhanddeiliaid

perthnasol fel Mudiad Meithrin, Menter Bro Morgannwg a RhAG ynghyd â swyddogion perthnasol allweddol y Cyngor.

Yn ystod oes Cynllun y Fro 2022-2032, disgwylir y bydd grwpiau cymorth pellach a nifer o Grwpiau Gorchwyl a Gorffen yn cael eu sefydlu pan fo angen. Caiff y rhain eu pennu a'u sefydlu drwy drafodaethau yng nghyfarfodydd rheolaidd Fforwm CSCA y Fro.

Mae gan Gyngor Bro Morgannwg ddyletswydd statudol i lunio Adroddiad Perfformiad Blynyddol (APB) erbyn 31 Gorffennaf bob blwyddyn o fywyd y Cynllun 2022-2032 gan ddechrau o 2023. Rhaid i'r APB amlinellu'r cynnydd a wnaed i gyflawni'r targedau yn ein Cynllun a'r camau a gymerwyd o ganlyniad i'r datganiadau yn y Cynllun. Bydd Fforwm CSCA y Fro yn gweithio gyda'i gilydd mewn partneriaeth i adolygu cynnydd Cynllun y Fro 2022-2032 ac yn cyfrannu at yr APB.

Mae Cyngor Bro Morgannwg yn cydnabod pwysigrwydd gweithio mewn partneriaeth a pha mor hanfodol fydd i'r awdurdod lleol weithio gyda'r holl randdeiliaid allweddol sy'n rhan o'r Fforwm CSCA os yw am gyflawni ei nod a'i amcanion i hyrwyddo a datblygu addysg cyfrwng Cymraeg yn y Fro.